

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravl. prejemam mesečno . . . 1-80

Sobotna izdaja:

za celo leto K 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna poltivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat po 3) v
za dva in večkrat . . . 25.,
pri večih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolpna poltivrsta po 60 vin.

Izdaja vsak dan, izvenoma ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga vozi ref

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Nakupci se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
rošne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Obnova parlamentarnega življenja v Avstriji.

Zadnji ponedeljek so se zbrali zastopniki vseh strank poslanske zbornice na vabilo zborničnega predsednika dr. Sylvestra na Dunaju.

Misel, da bi se glede na ministrsko krizo seja odložila na poznejši čas, se je opustila vsled odločnega ugovora osobito od strani Slovenske Ljudske Stranke.

Poteka in zaključka sestanka se smejo odkrito veseliti vsi, katerim je pri srcu blagor države in njenih narodov.

Vsi zbrani parlamentarci od najzmernejših do najradikalnejših strank, od najskrajnejše desnice do najskrajnejše leve — so slovesno dokumentirali svoja čustva za državno misel in obenem soglasno zahtevali, da se nemudoma skliče državni zbor. Zoper potrebne garancije rednega delovanja državnega zbora v smislu patriotičnih omejitev, ki jih zahteva sedanji položaj, ni bilo nobenega ugovora.

Poslanci so tedaj držali, kar je ljudstvo od njih pričakovalo.

Nobena parlamentarna stranka ni več ovira, da se državni zbor takoj skliče.

Besedo ima sedaj novi ministrski predsednik, ki bo gotovo moral upoštevati tako važni pojav vseh strank državnega zbora. Dokler tega pojava ni bilo, je lahko sleherni dvomil o delavnosti poslanske zbornice, ki se je morala raziti 1. 1914. radi obstrukcije od češke strani. Danes pa tak dvom nima niti sence opravičenosti. Parlament je sam iz sebe odstranil vse dvome in vse ovire.

Naša država se vsak hip lahko povrne v vrsto konstitucionalnih držav — in to bo, kakor je opravičeno rekel dr. Šusteršič zadnji ponedeljek — istovetno z dobljeno bitko.

Narodi hrepene po ustavnem življenju, hrepene po tem, da pridejo po svojih poslancih zopet do besede v državi. — Narodi so pa tudi pošteno in v resnici krvavo zaslužili, da se upošteva njihova želja — tem bolj, ker se gre za pravico, ki je zadržana v državnih temeljnih zakonih.

Besedo ima novi ministrski predsednik.

Italija in Jugoslovani.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Pod tem naslovom prinaša »Il Secolo« po pariškem »Matin«-u intervju, katerega je imel urednik lista z g. Leonidom Bissolatiem. Iz tega članka v »Secolu« je

jasno razvidno mnenje in razpoloženje italijanske javnosti in zaradi tega ga prinašamo nekoliko obširneje. V intervjuu je rekel g. Bissolati: »Vojska proti Nemčiji je postala pri italijanskih vojaki bolj popularna, kot n. pr. vojska proti Avstriji. Dobro bi bilo, da zve za to ne toliko francoska vlada, ki ni nikdar dvomila nad Italijani, marveč francoski narod, ki Italijo zelo površno pozna. Ko sem stopil v vlado, sem imel v glavnem dva cilja pred seboj: 1. da učvrstimo francosko - italijansko bratstvo in 2. da dosežemo sporazumljenje z Jugoslovani.« S tem je veliko priznane. Ako g. Bissolati trdi, da francoski narod ne pozna Italije, ker ji ne zaupa, tedaj se zelo moti. Francoski narod ne zaupa Italijanom ravno zaradi tega, ker jih dobro pozna. Samo tisti, ki je o čem prepričan, more izreči sodbo. Če je treba učvrstiti francosko-italijansko prijateljstvo, potem je logično, da je bilo dosedaj rahlo in s tem pače tudi trditve, da ni francoska vlada nikdar dvomila nad Italijo. In kar se tiče trditve, da je treba doseči sporazum z Jugoslovani, nam to jasno kaže, da se je od gotove strani Italijanov njihov previsoko zrasli greben nenadoma pristigel in se hočejo sedaj nogajati. Vsled zveze, v katero spravlja Bissolati to dosežanje sporazuma z Jugoslovani z okrepljenim francosko - italijanskim bratstvom, bo nas dovedlo celo na misel, da je prišlo med Francosko in Italijo ravno zaradi aspiracij poslednje do prav znatnega nesporazuma, ako ne spora. V teh kratkih besedah nas je g. Bissolati veliko poučil.

Dalje je dal g. Bissolati tudi sledeče pojasnilo: »V inozemstvu se včasih misli, da mi ne respektiramo aspiracij Jugoslovancev. Italijansko pleme je preveč trpelo od tujega pritiska, da bi moglo samo tlačiti druge. Nikdar ne moremo dovoliti, da bi se v naši lastni hiši ustvaril iredentizem. Mi moramo na istočno obali Jadrana izvršiti plemenite in popolnoma jasne namere. Avstrija je na že od nekaj ovirala trgovino Srbov, Hrvatov in Slovencev s tem, da je dosegla od Evrope, da so vsi njihovi izhodi na morje zaprti. Nasprotno jim hočemo mi odpreti vse te njihove izhode na morje in jim dati zvezo z zapadnim življenjem. Na tak način bomo lahko ustvarili na jugu Evrope neke vrste moralno in gospodarsko zvezo. Naš lastni interes nam svetuje, ko bomo zavzeli vse italijanske dežele in dosegli strateške garancije, da pošljemo na Balkan predvsem trgovce, ki se ne bi smeli pokazati kot tlačitelji, ampak kot učitelji. Da bo mogla jutrišnja Italija zavzeti tisto mesto, katero namerava zavzeti in ohraniti, potem je potrebno, da vlada med Francosko

in Italijo bratstvo, med Slovani in nami pa zaupanje.«

G. Bissolati ne bi mogel povedati večje neresnice, nego jo je s tem, ko je trdil, da je italijansko pleme preveč trpelo od tujega pritiska, da bi moglo samo tlačiti druge. Prvič pod kakim pritiskom je pa trpelo italijansko pleme. Do 70. leta prošlega stoletja se splošno niti ni znalo za italijansko pleme. Na zedinjeno Italijo se niso vršili nikaki pritiski, potem ostanejo samo še oni Italijani in Furlani, ki so v Avstriji in Švici. Da se vrši na te Retoromane v Švici kak pritisk, se ni nikdar slišalo; ostanejo torej samo še Italijani v Avstriji. Kak pritisk se je vršil na nje? Od vlade? Ne! Ako bi bila vlada izvršila oni pritisk na italijansko upravo Trsta, Gorice, Istre in Goriško-Gradišanske, kot bi bila lahko storila, že zdaj bi bilo moralno tržaško in goriško županstvo sprejeti tudi stvari, ki so tudi Slovincem ugodne. Da je vlada storila, kar bi bila lahko izvršila, nikdar ne bi imela italijanska manjšina deželno-upravno moč nad Slovinci v Goriško-Gradiškem in nad Hrvati in Slovinci v Istri v rokah. Govoriti o pritisku na italijansko pleme je nesmiselno. slo plemu sposobno tlačiti druge. Vzemimo najstarejši slučaj: Benečanske Slovence. Blizamo se že 50. letu odkar so v Italiji. Ko so bili odcepljeni od nas ostalih Slovencev, smo stali na isti višini civilizacije. Poglejmo pa današnje razmere. Povprečno v vseh starostih imamo Slovinci v Avstriji 14,65% analfabetov, ako pa vzamemo samo ljudi, ki so rojeni med 1880 do 1900 tedaj radejo analfabeti na 5,04%, dočim stoji benečanski Slovinci z okroglim 40% analfabetov v statistiki. Kaj je vzrok, da ti Slovinci, ki so prišli pod Italijo, niso nič napredovali, ampak celo nazadovali? To, ker niso imeli niti slovenskih niti italijanskih šol. To, mislimo, da je tlačenie. Poglejmo dalje v Gorico. Ko so se poslednja desetletja začeli Slovinci v Gorici in okolici zavedati svoje narodnosti, so zahtevali svoje šole in druge svoje pravice. Kaj so dosegli? Ničesar. Pri ljudskem štetju 1910. l. so hoteli goriški občinarji Slovence zamočati, toda uradno državno štetje je dooznalo, da je v Gorici skoro polovica prebivalstva slovenskega. Pri poslednjih občinskih volitvah v Gorici so Nemci odločevali. Ako bi se bili takrat Slovinci zvezali z Nemci, bi bila dobila Gorica slovenskega župana. Prav tako se je zgodilo v Trstu.

Mi Slovinci in Hrvatje v Istri, ki imamo z vami Italijani že dovolj bridkih izkušenj, vam moramo odkrito povedati, da imate take sposobnosti ugonobiti kak na-

rod, kakor ga more samo Italijan imeti. To bi moral vedeti g. Bissolati. Da bi se pa napravil iredentizem v Italiji, ako bi prišel le najmanjši del naših dežel pod Italijo, to je več kot gotovo, samo da bi bil ta iredentizem faktično strašen. Ako g. Bissolati trdi, da ne bi hoteli Italijani dovoliti, da se ustvari v njihovi hiši iredentizem, potem se moti, ker nikdo jih ne bo vprašal za to. Toda mi vemo dober lek proti temu in Italija bo prosta za večne čase vsacega iredentizma. Pusti naj nas Slovence in Hrvatje s svojimi sitnostmi na miru in naj nam vrne še Benečanske Slovence, pa bo mir in se ji ne bo treba bati iredentizma.

Gospod Bissolati nas hoče spraviti potem Italije v kontakt z zapadnim življenjem. Samo mi ne vemo, s katerim zapadnim življenjem, kajti mi nismo prav prepričani, da li živi narod italijanski pravo zapadno življenje, ako izvajamo severno Italijo. Italije, kakor vsake druge države, ne sestavljajo visoki, ali višje civilizovani aristokrati, bogataši in meščani, nego oni priprosti narod, ki dela na polju, v tovarnah, v različnih obratih itd. Ako pogledamo državo tvoreči narod v Italiji, vidimo, čimboli gremo proti jugu, da stoji ta narod vedno bolj globoko pod povprečnim našim kulturnim in civilizacijskim obzorjem. Vse to bi se dalo statistično dokazati. Iz rezultatov takega dokaza bi se potem videlo, da n. pr. ravno mi Slovinci živimo bolj zapadno življenje kot Italijani, bilo katerekoli province v Italiji. S katerim zapadnim življenjem bi nas torej g. Bissolati rad spravil v zvezo? Ako bi nam mogel rešiti to zagonetno vanko, pa bi nas zelo, zelo zanimalo. Znak duševne višine naroda so tudi časopisi in knjige. Ali bi nam Italijani mogli dokazati, da se procentualno čita v italijanskemu narodu več časopisov in knjig kot v našem? Mi smo prepričani, — da ne! Nasprotno smo pa mi v položaju to storiti in bomo tudi storili. V celi Italiji ni najti književnega društva, ki bi odgovarjalo družbi Sv. Mohorja v Celovcu, ki izda letno med slovenski narod nad 600.000 knjig.

Ako Bissolati trdi, da je Avstrija ovirala trgovino Srbov, Hrvatov ali Slovencev, mislimo neglede na resnico ali neresnico te trditve, da je to za nas prav lepo priznanje. Če smo mi, po njegovem mnenju, ovirani Slovinci, Hrvatje in Srbi, prišli navzlic vsem oviram in zaprekam tako daleč, da smo se znebili oduške italijanske trgovine, ki nam je naše najlepše kraje in planine opustošila, tedaj je to velik znak naše gospodarske zmožnosti in mi ne rabimo nobene take ali enake protekcije, kakor je nismo nikdar rabili in je

LISTEK.

Na Vrazovem domu.¹

(Dalje.)

Zlato, raztopljeno v milijonih solčnih žarkov, se je prismejala prihodnje jutro v sobo Stanko Vraza, ostro izklesane njegove plemenite poteze na vzbočem reliefu. Mahoma sem bil oblečen in ogledaval sem si radovedno zgodovinsko in umetniško ploščo iz mramorja, ki so jo 1. 1880. podarile temu domu Hrvatice. Plošča je dober meter visoka, čez pol metra široka. V zgornjem delu je krog, iz katerega zre Stanko Vraz od leve na desno, tako da vidimo le desno stran lica. Relief spominja zato na Leroijevo sliko iz l. 1841., ki je Slovincem znana iz Brankota Drechslerja knjige »Stanko Vraz«, izišle 1. 1909. v izdaji Matice Hrvatske. Spodaj so v dveh vrstah v zlatotisku besede: Stanku Vrazu — Hrvatice. Na obeh straneh spominske plošče so domači razvrstili lovorjeve vence in trakove; lovor je že precej obledel in zvenen, ravnotako trakovi vencev iz l. 1880.; oni iz l. 1910.

so še precej sveži. Vsi pa so ohranjeni s posebno pieteto; vidi se, da se gospodar briga za spomine na slavnega domačega pesnika: nič prahu, pajčevin in drugih takih reči, ki se kaj rade primejo starih predmetov.

Dognal sem, stoječ pred spomenikom, na evi strani sledeče trakove:

1. Temnordeči trak z zlatotiskom: Tiskarna Vrazovih djela Drag. Albrecht u Zagrebu iz l. 1880.;

2. Sinji trakovi z zlatotiskom: Stanku Vrazu: Hrvatsko tipografsko društvo (1880);

3. na belo-modro-rdečih trakovih: Stanku Vrazu (belo) Slava-Antolek-Orešek (modro) 8. rujna 1880 (rdeče);

4. na rdeče-belo-modrih trakovih: Uzor pjesniku čelik rodoljubu (rdeče) Stanku Vrazu (belo) Hrvatski Sokol u Zagrebu dne 8. rujna 1880 (modro);

5. na rdeče-belo-modrem traku: Stanku Vrazu — Slob. i kr. grad Varaždin (1910);

Na desni strani vise sledeči trakovi:

1. Na rdeče - belo - modrem traku z zlatotiskom: Matice Hrvatska svomu tajniku, hrvatskom pjesniku — Stanku Vrazu (1880);

2. na modrem traku s zlatotiskom: Hrvatsko pjevačko društvo Kolo — Neumrljaj uspomeni Stanka Vraza (1880);

3. na modrem traku s črnimi (ali menda le s časom očrnelimi) črkami: Stanku Vrazu — Hrvatski Dom — 8. rujna 1880;

4. na rdečem traku: Hrvatski tipografski i pjevački sbor Sloga — hrvatskom pjesniku (napiš že skoraj nečitljiv) (1880);

5. na belo-modro-rdečem traku: Stanku Vrazu ob stoletnici 8. IX. 1910 Slov. štaj. učiteljstvo.

Koliko ljubezni in navdušenja govori iz teh nemih črk in trakov, večinoma že osivelih v 36 letih, kar tu vijo! Koliko finega umevanja tudi od strani rodbine, ki hrani in čuva te spomine, zbrane okoli spominske plošče nesmrtnega pesnika!

Vsa soba je prešinjena kulturnega duha, ki veje od te skupine; v tej prosti sobi Vrazovega doma je več kulturne zbrane kot v marsikaterem muzeju. Skrit v notranjosti te slovenske hiše je njen najdražji zaklad; zdi se mi ta misel res umetniška in globoka: slika pesnikova, ki se je tu rodil in v tej sobi preživel svoja mladostna leta, se ne pokaže širnemu svetu takoj na zunaj v podobi kakega spomenika, ampak šele v intimnem obližju doma samega: iskati jo moraš in zanimati se moraš za ta dom sam, če jo hočeš videti in študirati.

Poleg te spominske slike Vrazove sta na pročelju hiše vzdani še dve spominski plošči in sicer izza dveh slavnosti z dne 8. septembra 1880 in z dne 8. septembra 1910. Včeraj v mraku jih nisem mogel videti, zato se podam nazdol, da si jih ogledam v jutranjem žaru, ki pada nanje. Vsi domači so že davno pokonci in pridno pri delu; v »hiši« na levo uraduje ravnokar gospod župan, piše prošnje, svetuje, svari, tolaži; saj udarjajo valovi svetovne vojne tudi v ta tihi kot slovenske zemlje. V kuhinji in v gospodarskih splotjih je živo življenje — trgatav se bliža, treba je vse potrebno pripraviti; a vse to delo se vrši tiho kakor v mravljinjaku, vsak hodi, dela in prihaja brez klicev, brez priganjanja, po nekem notranjem nagonu dolžnosti in zvestobe do tega doma. Sempatje pade kaka pristna prleška, meni še nerazumljiva primera, smešnica in dr., ki pa ne ovira hitrosti dela, pač pa pomnoži dobro voljo.

Tako si lahko ogledam povsem nemoten obe spominski tabli. Obe sta vzdani v višini prvega nadstropja, ona iz l. 1880. med prvima in drugim oknom od leve, ona iz l. 1910. med drugim in tretjim. Visoke ste in človek mora imeti dobre oči, da razloči zlatotisk na njih; a tu mi pride sladko jutranje

¹ Glej »Slovenca« z dne 7. oktobra 1916.

tudi ne bomo nikdar. Le sanjajte svoje — strategsko-mejske sanje dalje, sanjajte o odpošiljanju vaših trgovcev v naše dežele, toda ne izvajajte tega, ker se boste blamirali, ker smo mi Slovenci, Hrvatje in Srbi v tem pogodu dokazano superiorni nad vami. Vaše trgovce poznamo kot odiru, izkoriščevalce in pijavke, kot take jih nikdo na svetu ne mara, tudi mi ne. Kot učitelji ste nam pa nepotrebni, ker se namo kaj poštenega naučiti od vas.

Da je to bila resnica, vam naj bo dokaz Trst in Gorica, ali pa celo slovensko Primorje. Vsa trgovina je bila v Trstu, kakor tudi denarni zavodi, še pred nepredolгим časom v rokah Italijanov in Nemcev. Mi smo se v Trstu z lastno sposobnostjo in močjo v kratkem času gospodarstvo toliko opomogli, da stojimo, ako izključimo nemške in češke zavode, z našimi bankami proti italijanski banki v razmerju 3 : 1. V drugih denarnih zavodih smo si enaki, samo da je naš denarni promet veliko večji. Isto se je zgodilo v Gorici. Pri nas v Avstriji je bila lesna trgovina tako nekako ital. monopol. Ali smo se pokazali nasproti tem Italijanom, po večini iz krajevine, nesposobni, alio smo vzeli vso našo lesno trgovino v lastne roke, tako da je bila pred vojsko skoraj vso lesna trgovina v Trstu koncentrirana v slovenskih rokah. Nočemo se spuščati predaleč, ker bi bilo potreba vse s številskimi podpreti, a teh sedaj nimam na razpolago.

Cilj, ki ga hočemo doseči s tem člankom, je ta, da dokažemo vsej avstrijski javnosti, kakih perfidnih načinov se poslužujejo italijanski državniki, da nas Slovane na jugu monarhije predstavijo svetu kot popolnoma nesposoben narod. Naša sveta dolžnost je, da proti temu zavzamemo svoje stališče, da popasamo resnične razmere in protestujemo.

Gori navedeni Bissolati je izjavil isti »Secolo« še iz svojega pristavljaja: »Zelo se nam dopadejo iskrene, precizne in tople besede, s katerimi je Bissolati izrazil svoje mnenje. Čas je že bil, da avtoritativen glas razbije vsa nezaupanja in vso nemirnost, ki je prevzemala gotov del francoskega in angleškega javnega mnenja zaradi namenov Italije nasproti Jugoslovonom. Ta nezaupanja in ta vznemirjenost je izhajala iz pretiranih zahtev našega nacionalističnega časopisja, katere zahteve so potem jugoslovanski agitatorji namenoma povečali in izkoristili. Ti agitatorji so jemali manifestacije malih skupin kot zahteve in ideje vlade, vse obrnili tako, da so pripisovali Italiji fantastične programe ekspanzije in vladanja na drugi obali Jadranskega morja.

Za nas je bilo zelo škodljivo, da so se pojavila v inozemstvu, in to posebno v zavezniških državah, taka nesporazumjenja. Pa tudi metoda, katere se je posluževala Italija v boju proti kampanji jugoslovanskih agitatorjev, ni bila do danes vedno oportuna in srečna. Mi smo poslali v Pariz in London naše najboljšje ljudi, da tam govorijo in pišejo o tem vprašanju, in gotovo so bili vodeni od nesumljivo velikega patriotičnega žara. Toda nesreča je hotela, da je njihova živa propaganda mnogokrat dosegla ravno nasprotni efekt, katerega smo hoteli doseči. Njih lastni nacionalistični ogenj je dajal nasprotnikom najboljše argumente. Ni bila ga mestu niti polemika, niti zvižanje pred obtožbami o teritorialnih ambicijah. Bilo pa je na mestu, da se

enkrat reče jasno in lojalno, kaj Italija hoče, in sedaj je to dobro povedal g. Bissolati.

Potem ko je Italija dosegla svoje strategične garancije, katere smatra potrebnimi za svoje varnost, hoče prijateljstvo z Jugoslovani. Ova noče na noben način, da bi se ustvaril na drugi strani Jadranskega morja iredentizem. Dovoliti hoče, da imajo tudi oni svoje žilove na morju in da dosežejo blagostanje, mir in napredek.

Ta način govora ni samo najpametnejši odgovor jugoslovanskim nacionalistom, ampak tudi popolnoma razorožuje predsodke, ki so se na naš račun ustvarili v gotovih krogih Pariza in Londona. Nikakega dvoma ni, da je g. Bissolati s svojimi poštenimi besedami napravil veliko uslugo naši deželi.

Biti mnenja, da so Bissolati jeve besede, kakor tudi »Secolove« poštene, bi bila velika zmota in pomenilo bi izdajalstvo. Če je pošteno kar tako pohrustati polovico nas Slovencev in tretjino Hrvatov zaradi laških strategičnih mej, potem vse poštenje neba. Če je pošeno vzeti nam Trst, Gorico in Reko in se potem hvaliti z velikodušnostjo, potem z Bogom pravica. Mi ponovno povdarjamo, da se bomo s skrajno odločnostjo protivil vsakemu krčenju naših mej in Italijani nimaio pri nas kaj drugega iskati nego batin. Nič nas ne brigajo njih nacionalistične sanjarije, njih strategične meje, ekonomski interesi itd., mi svojega ne damo, to je dovoljno pokazal slavni naš železni tretji zbor na italijanski bojni črti in bo to še storil kadar bo treba. Dobro nas poznate, in zato pa roke proč od tega, kar ni vaše!

Tržaška pisma.

IV.

16. oktobra 1916.

Vije, vije,
Kraševce brije,
Trst pometaj,
ladje premeta.
Zupančič.

Kaj je to?

»Ugank« nimate pri rokah, da bi vam pomagal ključ do rešitve. Zato berite četrt pismo, ki je migljaj! —

Stara kraška teta je obiskala danes popoldne Trst. Na Opčinah ji je zmanjkalo tal in zagnala se je s tako silo v mesto, da ji je moralo vse s potli. Zvižgala je in tulila in kričala in pela in trkala in loputala in se zaletavala tako, da so res šipe zvenketale.

»Jazzzz... jih tresssem... jazzz... Tu nima drugi pravice gospodariti ko jazzzzzz... jazzzzzz!...

Tako se je jezila in se ni mogla umiriti. Očividno in uhoslišno se je morala kraška teta čutiti užaljeno, ko je zvedela iz nečega lista, da je bilo haje tako v Trstu, kakor bi ji hotel kdo prevzeti službo. Brezpotrebno razburjenje. Tozadevno bi lahko brez skrbi odložila svoj prvi obisk.

Sicer pa je mogoče obenem zvedela za oklice glede čistoče, ker pometala je res celo noč in še drugi dan, tako da je zdaj vse v redu brez stroškov. Pomesti bi morala seveda še marsikaj n. pr. plakatsko slovenščino, cene itd.

Ko se je postavila, je obljubila, da bo s svojimi mladimi letos izjemoma

Lahe brila in sicer na Krasu in pod nebom.

Je tudi nekaj in smo lahko s tem zadovoljni, dasi vsako soboto najbrž tudi nas obišče in bo brila kar na suho — brez mila.

20. oktobra.

Res, ni čakala sobote. Spet poje in žvižga svojo zmagovalno pesem. Mislim, da jo je pritlikavec onkraj Komenske planote ujezil, ko je skušal po zaniškarni osmi smoli začeti z deveto, a mu ni dala borovcev na razpolago.

Sedaj nam z vsem poudarkom to pripoveduje.

Hvaležni smo ji in kljub šalam, ki jih uganja z nami — zlasti bi rada z vsemi klobuki v morje — se ji skušamo privaditi in se z njo sprizniti.

»Domorodni glasi«, ki prihajajo iz Trsta k vam, so vam pač znani in brezdvomno ste si zapomnili — če že ne drugega vsaj ono aktualno mesto, ki sem si ga jaz:

»Gorica je v ravnini ob levem bregu Soče...«

V zadoščenje slovenskemu slovstvu povem, da je dobil avtor laskavo priznanje z nekega višjega mesta, ki govori o biseru naše književnosti.

Mislím, da dá g. avtor, ki medtem že pridno dela na III. zvezku »Domorodnih glasov«, prepis tega priznanja rade volje na razpolago. Slovenska kritika — po tebi bo!

Kruh, kruh, kaj umetnost!

Dobro, pa še o kruhu, dasi vzbudim s tem nepotrebno poželjenje.

Torej kruh. V Ljubljani imate črnega, v Trstu tudi, le da je naš boljši. Sicer ste radi tega lahko še vedno mirni in nas ni treba zavidati, zlasti zdaj ne, ko je burja in ne moremo nikamor.

Nikamor... to se pravi, da bi nas ob lepih dnevih lahko. Blizu Trsta je, kakor veste, škedenj. Lep sprehod tja: morje, razgled — že to je zavidanja vredno; v škedenj vino, to je komparativ zavidanja; kruh, to je pa superlativ.

Kako, zakaj?

Bel, bel, bel kruh. Ob njem pozabiš na morje, na razgled in vse, kar je s tem v zvezi in ne verjameš očem: Bel, bel, bel kruh? Misliš, da si barvoslepec in ga potočiš v črno, črno, črno vino in potem primerjaš in obstaneš: Bel, bel, bel kruh!

Kako, zakaj?

Škedenjski privilegij izza davnih dni, ki ga tudi sedanjí čas ni anuliral. Biga — tako je ime temu kruhu — bi ne bila biga, če bi ne bila bela!

Škoda, da ni z vsemi krušnimi imeni tako — no, saj pravzaprav je, le da nimajo privilegijev. Da bi bil torej vsaj hleb tako srečen, kaj ne?

Kras, 22. okt. 1916.

Burja je kar čez noč izživila in v nedeljo se je pelo nad Trstom nebo sinje — ko ribje oko in se smejalo kot se more smejati v jeseni edino na jugu. Greh bi bilo preživeti tak čudovití božji dan ob kavarniški mizi in vprašal sem: kam?

Prijatelj je odgovoril: Kras! In ob devtih je vlak naju odpeljal.

Kras. Dve leti ga nisem videl in zato sem ga pozdravil z ljubečimi očmi na desno in na levo iz vlaka. Hrastje in borovje, gola rebra, kraški kačoni, kot nam jih je svoj čas pokazal v Jakopičevem paviljonu Lojze Perhavec, polja in »dolince« tu, tam hiša in vas, kakor da je sama od sebe vzrasla v sivi ravnini iz Krasa — vse je šlo mimo v jesenskem ozračju, o katerem so pričale prazne njivice, zapušteni vinogradi in zlatorumeno okrašene hiše — turščica, obešena po stenah, da se v solncu suši.

Gledal sem in gledal in ob lepoti in miru, ki je dihal v nedeljski predpoldan, sem skoroda zabil, da teče vlak ob fronti.

Na postaji, ki je Komnu najbližje, sva izstopila. In zavedel sem se kraške sedanosti, ki bo zapisana v zgodovini in pričala o junastvi, ki nima vzgledov. Najnovejše Najvišje priznanje naših kraških armadi nam to potrdi. Zavedel sem se torej sedanosti, ker videl sem vso ono pestrost vrvenja, ki ga more človek videti le neposredno za fronto ob zadnji postaji.

S prijateljem sva stopila v prvo gostilno, da dobiva želočnim potrebam odgovarjajočo postrežbo. Sir — kruha nič. In teran (o njem pozneje).

Sediva, gledava, poslušava. Glej in ne veriel bi, da si v slovenski vasi na Krasu. Vojaki prihajajo in v vseh jezikih govorijo. To je umevno. Čudno je pa to: domači hčerki čebljata v češčini, kot da jo poznata od rojstva, hrvaščina tako ne dela težko, nemščina in italijanščina seveda tudi ne, a če pomisliš, da je celo madžarščina postala Kraševkam domači jezik — se boš čudil. Smo pač »jezikosloven« narod?

Greva proti vasi. Bolnišnica Rdečega križa, novo poslopje, da si lepšega ne moreš misliti. Vseokoli vrtil, ki jih pač prej Kras ni poznal. In v »poljih« in »dolnicah« zeliščniki, kot da je kdo v te kotline razrnil svojo najnovejšo sliko v veselje človeku, ki pride po cesti.

V vasi na trgu, ki je precej prostran, vojaštvo in domačini. Vse je tako razpoloženo, da se vidno veseli lepke jesenskega dne. In prej ko sva zapazila, kaj je pravzaprav zbralo toliko množico na trg — sva poslušala že godbo, ki je brčias niti v Zvezdi nimate.

Prijatelj je odšel v T., jaz sem pa ostal. Iznad vasi sem opazoval in gledal zgodovinsko bližino — Komen in vse sosednje vasi, ki so se tihe in zapuščene med borovjem in še zelenim hrastovjem belile pred menoj, kakor labodi na zelenih valovih, ki pojo svojo — prvo pesem...

Okoli dveh je zabrnelo v modrem ozračju in brnelo in brnelo. Blizu pa le ni prišlo — beli oblaki šrapnelskih izstrelkov so bili precej daleč! Nato so se dvignili trije naši orli in šli svojo visoko pot drzno, kakor more iti pač le orel.

Kmalu potem je bilo konec nedeljskega blagoslovljenega miru na Krasu. Na obzorju se je začel oglašati zahrblnež, ki ne more, kakor je videti, zadnje blamaže preboleti. Grometi je začelo in na celi črti so vstajali stebri dima, ki so se družili v zraku s svojimi šrapnel-skimi brati in zameglili jasno nebo.

solnce na pomoč, ki se vpre z vsem svojim sijajem na nje, tako da zableste zlate črke na njih kakor nove: Na prvi plošči čitam v hrvatskem jeziku:

Na spomen
Stanka Vraza

slavnoga pjesnika hrvatskoga i slovenskoga,

nezaboravnoga tajnika Matice Hirske

rođen ovom domu 30. junija 1810

umro u Narodnom Domu u Zagrebu

24. maja 1881,

postavlja ovu ploču

na njegov slavi rodni dom

hrvatski i slovenski bratski rod

s Maticom Hrvatskom

8. septembra 1880.

Na drugi plošči pa stoji v obeh jezikih in sicer najprvo v slovenskem, potem v hrvatskem:

Ob stoletnici rojstva

slavnemu hrvatskemu pesniku

Slovinci.

21. avgusta 1910.

Preko svoga
Stanka Vraza

kazuje hrvatski narod

svoje poštovanje

svemu narodu slovenskomu.

Matice Hrvatska.

Zanimivi sta te plošči; kdor hoče, lahko marsikaj iz njih bere. Tako se mi zdi, da je bila slavnost 1. 1880. mnogo prirčneja; tedaj je bil Vraz še hrvatski in slovenski pesnik, ki ga je sla-

vil skupaj »hrvatski in slovenski brat« ki rod; leta 1910. pa ga proglasijo Slovenci sami na posebnem napisu le še za »hirskega« pesnika, Hrvat pa izkazuje preko svojega pesnika Vraza — Slovincem — spoštovanje; neka diplomatska hladnost veje iz te plošče; napis napravi vtis, da je plod dolgih pogajanj, pri katerih je govoril bolj razum nego — srce. No pa to so le morda subjektivni utisi.

Iz teh misli me vzbudi prijazni go-spodar, ki je ravnokar bil končal svoje županske posle ter me povabi, naj si ž njim ogledam bližnjo okolico Vrazovega doma. Vprašam ga po rojstni sobi Stankota Vraza. »Te pa ni več,« mi odgovori na moje začudenje; »Stanko je poznal sedanji dom in tudi živel v njem, a rojen je bil v drugi pritlični hiši; od te hiše se vidi na skrajnem desnem koncu sedanjega doma le še glavna stena, tam kjer je sedaj vhod v klet in skladišče. Hiša je stala ravno pravokotno od sedanje, tako da je gledala proti severu in jugu, dočim gleda sedanja proti vzhodu in zahodu. Oče Stanka Vraza, torej moj ded, je kmalu po rojstvu Stankovem podrl staro hišo in sezidal sedanji dom, v katerem je torej Stanko Vraz gotovo preživel svoj mlada leta.«

Tako moj mentor. Pokaže mi še na južnozahodni strani hiše spominsko lipo, ki se je usadila 1. 1910. v čast Stankotu Vrazu. Pravzaprav ni to ista, ki se je vsadila, ker ta se je kmalu posušila, ampak druga, ki so jo domači kmalu potem na istem mestu vsadili. Drevo je že precej visoko, vendar tudi nekam

boleha. Menda mu zemlja ondi ne prilaga.

Dalje me vodi moj prijazni vodnik mimo prijazne spominske kapelice, ki jo je dal pred nekaj leti zgraditi naprej med vinskih goricami, mi kaže na zapadu v globoki dolinici »Dobravo žerovinsko«, kjer se je slavni pesnik mnogokrat rad sprehajal. Je to krasen bukov gozd tik pri vodnjaku, iz katerega zajemajo Vrazovi čisto, dobro vodo. Ta vodnjak, okoli in okoli obzidan, sicer pa na prostem stoječ, ni zamenjati z gozdnim studencem, ki se nahaja v »Vrazovem Gaju«; k temu so Vrazovi pred 20 leti hodili po vodo, sedaj pa ne več, ker jim je vodnjak v »Dobravi« bližji. Tako mi pripoveduje župan in mi vzbudi radovednost, pogledati si »Vrazov Gaj«, ki leži južno od Vrazovega doma, na poti v Svetinje. Poslovim se od prijaznega gospodarja in krenem na pot, ki mi jo je natanko popisal.

Vojnemu kuralu Antonu Gnidov c V spom.in.

Ravno sem bil prečital Cankarjev »Gospod stotnik« v zadnji številki letošnjega »Dom in Sveta«. Stotnik stopa ob kompaniji namenjeni na bojišče; pregleduje, izprašuje in izbira; časih izpusti po dva in tri, nekaterega niti ne pogleda, časih pa jih zaznamuje po pet in šest zapovrstjo. »In zdelo se mi je« piše Cankar, »da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.«

Stotniku je bilo ime smrt.

In šli so v smrt, ki so bili zaznamenovani.

Pregledal sem v duhu svoje farane, ki so dali življenje za dom in za cesarja. — »Najmočnejši in najlepši!« Pristavim še: Najboljši žgavec, Semič, Uršič itd. Ne bo vas več nazaj.

Spomnil sem se lanskega dogodka. V župnišču nas je bila večja družba domačih duhovnikov, treh vojnih kuratov in častnikov. Med nami si bil tudi Ti, dragi Pinter, poln življenja in moči. Vesela pesem se je razlegala na vrtu za župniščem, med tem pa se je neopaženo prihitel »gospod stotnik«; pregledal nas je v trenutku. Katerega bo prvega zapisal? — In zapisal si je najlepšega in najmočnejšega, zapisal je Tebe, Pinter. Podlegel si nenadoma vojnem naporom.

Zopet se zamislim... Kdo pride zdaj na vrsto? ... »Najmočnejši in najlepši!« ... Kdo neki bo ta?

Trkl Trkl potrka na vrata. Osmi ura zvečer je bila že odbila. Kaj neki bo ob tej pozni uri? V pisarno vstopi nadzdravnik dr. Kanc.

»Prinašam žalostno novico. Vojni kurat Gnidovec se je pri Razdrtem smrtno ponesrečil. Kam naj ga peljemo, v Vipavo ali Postojno?«

»Najmočnejši in najlepši!«

Žalostna vest se je še ponoči liki blisk raznesla po Vipavi. Saj smo ga vendar še pred par urami videli, kako je korakal po trgu, živih oči, z nasmehom na ustih, poln življenja.

Da, dal »Najmočnejši in najlepši!« V Vipavi je za g. Gnidovcem splošna žalost. Pri nas je bil nekaj nad tri mesece.

Naše odgovarjanje je bilo resno in veličastno, kakor beseda groma: Trsta nikdar!

V tem prepričanju in zaupanju živimo. In Kraševci tudi, kakor sem videl, ko sem prišel za prijateljem v T., kjer se ljudstvo niti ne zmeni za vse obupne italijanske poizkuse, ko ve, da jih odbijajo junaki — levi.

T. z okolico je kraški raj, domovina najboljšega terana. Če pride človek po dveh letih do vira in zlasti v času, ko je sv. Martin pred vrati, je umevno, da ga pokuša.

Prijatelj je hotel na vsak način v šenulje v obisk k veleugledni kraški hiši g. Turka, kjer sta ga čakala dva gospoda. Prišla sva in spoznal sem kraško gostoljubnost, ki bi ji v teh časih iskal zastoj podobne. Zastoj bi iskal tudi obraze, ki bi govorili o strahu in vendar se je naša družba tekoma večera tako pomnožila, da bi moral vsaj enemu bratu skrb v očeh. In ne, Lah zastoj trka, niti ljudstva ne razburja!

Vlak sva seveda zamudila. Peš čez Sežano in Opčine v Trst, ki sva ga dobila še v zgodnjem jutranjem snu. Čez dan je spet sova prhutala nad njim, ki so jo seveda kratkoma odpodili. Družega se v najini odsotnosti ni zgodilo.

Asiaška planota.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

21 oktobra 1916.

Sneg je pobelil Asiaško planoto in s snegom je nastopila ta mrtva bojna sezona. Sicer ni zapadlo še mnogo snega, a nebo je prepreženo s sivimi oblaki, ki obetajo še mnogo te zimske bele odeje. Megle pokrivajo vse naše višje gorske vrhove in človeško oko ne vidi tudi ob belem dnevu niti 1000 korakov pred seboj. Znano je, da gosta megla najbolj ovira delovanje topništva, in opazovalci, ki čepa na špicah gorskih velikov vidijo pred seboj le meglo in meglo. — Cela vojska je zakopana v zemljo. Pod zemljo pa se bo sedaj pričelo živahnije življenje. Dolge zimske noči nastopajo in z njimi nastopa tudi čas, ko se vojak odloči na varnem in v kolikor mogoče gorkem podzemeljskem prebivališču. Vse se je zakopalo še prej globoko v zemljo in bo tako čakalo spomladanskega prebujenja, ki spravi spet izpod zemeljskih duplin našo in sovražno vojsko.

Da pa popolnoma ne pozabimo, da smo na bojnem polju, zato skrbte tu in tam naši in sovražni topovi. Čeravno opazovalec nič ne vidi in tudi nič sovražnega ne opazi, vseeno ukaže oddati par strelcev v smeri — proti sovražni strani. Če kaj zadene, je postranska reč. Glavna stvar je, da počti in da sovražnik sliši, da bedimo. Tudi pehota, ki stoji na straži na snegu odda po par strelcev v sneg. In tako se bo vrstil dan za dnem. Če bo pa sovražniku predolgočasno tako življenje, potem naj le poskuša se prikazati na belo! Ga bomo kmalu spravili na črno, in sicer še bolj na varno, kakor je bil v svojem strelnem jarku.

Rad je pomagal v spovednici in na prižnici. »Na Mali Šmaren bom v Logu jaz pridigoval«, se je sam ponudil. Med duhovnimi sobraty se je rad mudil. Skoraj vsak dan je pohitel v župnišče. Dušno pastirstvo je bilo njegovo najljubše opravilo.

»Vojska ni zame«, je večkrat rekel. Vedno in vedno ga je vleklo nazaj v Postojno, kjer je bila njegova prva kaplanska služba. Vendar je z veliko vnemo opravljal svojo službo v vojni bolnici. Imel je srečen temperament, da se je takoj vsakemu prikupil, s komur je občeval. Zato žalujejo za njim tudi vojaški zdravniki, in njegovi »farani« — bolni in ranjeni vojniki. Kadar v bolnici ni bilo dela, si je želel na bojišče k »regimentus«. »Bo vsaj kaj dela!«

Po polletnem službovanju v vojni službi je prošil za 14dnevni dopust. Silno se ga je veselil. Oče in mati sta mu že umrla. Kam pojdeš na dopust? »Domov!« Misli je na Postojno, kjer je imel v s. Agnes drugo skrbno mater.

Srečal sem ga, ko je odhajal na dopust.

»Kam pa?«

»Na dopust! Domov!«

»Ni mogoče!«

»Res! Danes sem ga dobil. Danes ne bom šel več tja«, pokaže s prstom svoje stanovanje. In res, ni šel več, ne danes, ne jutri; šel je na dopust, s katerega ni povratka.

»Kam naj ga peljemo, v Vipavo ali Postojno?«

»Peljite ga »domov«, peljite ga v njegovo ljubo Postojno, katere ni mogel pozabiti!«

Počivaj torej »doma«, dragi Anton! Prosi za nas zlasti ob uri, ko bo »gospod stotnik« tudi nas komandiral na večni dopust!

Vipava, 25. oktobra 1916.

Andrej Lavrič.

Te dni bi jo bil kmalu skupil za vedno. Sneg je naletaval in gosta megla se je razprostirala po vsej planoti. Radovednost me je vzdignila izpod zemlje in šel sem proti pehotnim jarkom. Bilo je seveda podnevu. Vse tiho naokoli; žive duše ni bilo nikjer opaziti. Nisem bil daleč proč od jarkov. Kakih 600 korakov. Naenkrat: »Čim-bum, čim-bum« nad glavo. Sesedel sem se v sneg in čakal nadaljnjih strelcev. Ni jih bilo več. Drobci šrapnelov so se tik mene zarili v sneg in izgubili svojo moč. Sovražnik je vrgele dva strele v meglo potem pa nič več. Vzdignil sem se in šel dalje do jarkov, kjer sem našel znanca. Podala sva se v kritje. Tam je hreščala harmonika, tu so kvartali, tam je eden šival itd. — kakor bi vojske ne bilo. Kakšno življenje! Ob povratku ni bilo nevarnosti.

Sedaj mislimo vojniki v glavnem na »menažo«. Pogovor o menaži je vedno na tapetu. Kaj bomo jedli, kaj bomo pili — to je skoraj vsakemu na ustih. Zvečer okoli 7. ure pride zaželjena menaža. Tovorna živina jo prinese na hrbitih. Oči zažare vsem in vsakdo se potruži s skledico h kotlom. V malih sodčkih je čaj, kava, vino ali pivo. To je gostija. Pač tekne menaža. Saj priboljškov si ne moremo nikjer kupiti. Smo pač navezani na te kotle in sode. Sicer pa odkrito priznava: Menaža dobra. Pijača tudi. Vojaki v bojni črti imamo dobro hrano.

Letalec sedaj ni. Je megla in sneg. Sedaj tudi za letalce nastopi počitek. Če pa bi poleteli, ko nastopi jasno nebo, ne bodo nič videli. Saj bo pokrival celo planoto sneg. Vse belo! Nikjer kaj črnega. Torej tudi za letalce sezona počitka.

Tam doli na Krasu pa bodo kljub zimi grmeli tonovi in pripravljali nove žrtve zemlji. Največje pokonališče italijanskega ljudstva bo na Kras. Tisoči in tisoči bodo romali po vojski na Kras in iskali grobove svojcev. Kras bo najbogatejša zemlja na vojnih žrtvah. Kras — groza ljudstva.

ič.

Huda noč.

(Slika z bojišča.)

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Bilo je nekega deževnega popoldne. Italijan je napadal že tri dni in tri noči vedno s težkim topniškim ognjem, pa tudi mi smo mu čeli čas krepko odgovarjali, tako da čeli čas nismo imeli nikakega počitka. Zadnji dan, proti noči, dobim pa povelje, iti na opazovališče, ki je bilo na čez 2000 m visoki gori M—. in tam se z enim možem primesti stvari našega g. nadporočnika, ki je tam opravljal službo. Da pa nisva šla z najboljšo voljo, si pač lahko mislite. Napotiva se najprvo do gorske vzpenjače, da se popeljeva po visoki v zraku napeti močni žici na omenjeno goro. Ker se je pa med tem časom že stemnilo, naju tudi vožnja ni kaj veselila, a vseeno se vsedevala v voz, ki je na dano znamenje takoj oddrdral navzgor. Tako sva se peljala med nebom in zemljo par minut prav mirno, nato pa potegne veter in voz z nama se je pričel zibati, kakor bi bila na gugalnici, zraven pa se je bliskalo in strašno pečevalo pod nama se je svetilo, da je bilo grozno. A kljub vsemu temu sva srečno prispela do vrha. Kam pa sedaj? Nobeden od naju še ni bil tu. Misli sva si pač, da ne moreva biti več daleč od cilja. Med premišljevanjem, naj li greva na desno ali na levo po stezi, se nama je pridružila še druga nadloga — dež. K sreči pride k nama vojak, katerega povprašava za pot in za naše opazovališče oziroma kje stanuje g. nadporočnik. On nama je pač pokazal pot, a vse drugo mu je bilo neznan. Tako tavava po temi in dežju naprej ter prideva do male kočice — telefonske postaje. Tukaj vprašava po zaželenem cilju, toda odgovor vljudnega četovodja je bil: »Če nista bila še nikdar po dnevi tu, je nemogoče, da bi prišla nočjo naprej.« Pokazal je nama pač pot, ki je vodila naprej in smer, v kateri naj bi se nahajal najin cilj. Zahvalivši se za prijaznost, se odločiva za težavno pot naprej proti vrhu drugega hriba, ki je bil še veliko višji od prvega. Med grmenjem, dežjem in bliskom so se pa oglasili tudi topovi, katerih grmenje je bilo podobno kakor bi se svet podiral. Ker sva plezala ravno po gorskem grebenu, so nama živžgale krogle prav nad glavo, tako da sva mislila, da nama jo gotovo odnesejo. Toda naju niso dosti zadrževali ti navadni pojavi vojne, moral sva naprej, da izvršiva dano povelje. Približala sva se že blizu vrha, ko zagledava precej daleč od naju luč; že sva se veselila, da bova kmalu na mestu, kamor sva bila odposlana. Hitro jo ubereva naravnost proti luči. A pot je bila tako strma, da sva se morala vedno z rokama oprijemati za skale, po katerih sva hodila; posebno kadar je potegnil močen veter, sva se morala vleči, da naju ni vrgele nazaj v globočino. Ko prideva blizu luči, vidiva tam

nekaj ljudi, pokličeva ter vprašava, če je morda tu opazovališče ali stanovanje našega g. nadporočnika. Na odgovor, da jim je to ime popolnoma neznan, se obrneva žalostnim srcem nazaj v smeri odkoder sva prišla. Nazaj pa je šlo dosti težje kakor gori, ker nisva mogla po tleh tipati, kakšna je pot, ter sva se več valila nego hodila. Nazadnje pa sva še pot zgubila, po kateri sva bila šla poprej navzgor, ter sva tavalala od 10. ure zvečer med vsemi mogočimi neprilikami do 4. ure zjutraj vsa premočena in prežbljena. A tudi tukaj naju sreča ni zapustila. Komaj sva stala malo na ravnem, že zapaziva hišico, v kateri sva se bila zvečer mudila. Vesela stopiva tudi to pot vanjo ter prosiva, če nama bi bilo mogoče ostati do dne v nji. Prošnja je bila odobrena in midva sva sedla k peči ter se do jutra deloma posušila. V jutru pa sva se napotila zopet naprej. Ne daleč od hišice srečava našega g. nadporočnika, kateri je nama natanko razložil, kako se je nama treba ravhati, da dospava v njegovo stanovanje, kamor sva kmalu res prišla in pobrala, kar nama je bilo ukazano.

Tako se nam godi včasih tukaj na bojnem polju, toda upam, da tudi to enkrat mine. Jožef Mohar.

Ob bateriji.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Kolikokrat so bili v tej vojni za nas hudi časi in koliko težkih ur smo srečno prebili. Nešteto krat že smo s svojimi topovi razkropili Lahe na vse strani. Znana nam je že vsaka dolinica ob Soči, kjer smo se hrabro borili za domovino. Najbolj mi bo pa ostala v spominu postojanka blizu Lahov v neki dolini, kjer smo se v treh dolgih mesecih udeležili mnogo hudih bojov. Imeli smo obilo posla z Lahi ponoči in podnevi. Vsak dan nam je poslal sovražnik po sto granat in šrapnelov različnega kalibra. Železo in kamenje je brenčalo krož nas kakor čebele in marsikoga je stresal mraz, čeravno je bila huda vročina. Kljub temu smo bili dolgo brez vse škode in smo že mislili, da se nam nič hudega prigraditi ne more. Nekega jutra pa pride povelje: Ustaviti ogenj, takoj v kritja! Komaj smo se splazili od topa, že prileti granata, udari v top in ga razbije. Le par minut bi se bili zakasnili ob topu, pa bi bilo po nas. Veseli smo bili, da smo srečno odnesli pete. Lahi so začeli nato s tako besnostjo delovati, da nam ni bilo več obstati ondi. Šlo je le za to, da spravimo proč topove. Trudili smo se, kakor smo vedeli in znali, da se rešimo iz te razkropane doline, nad katero so izlivali Lahi poseben srd. Čez nekaj ur smo že pobrali šila in kopita in jo zdravi odrinili na drug kraj, kjer sedaj zopet navijamo Lahom ušesa. V zaledju lahko mirno spite, ker mi stojimo čvrsto na straži. — Jožef Dolinar.

Primorske novice.

Darovi za goriške begunce. Posredovalnica za goriške begunce nam poroča: Prečastiti gospod Jakob Čemažar, župnik v Šmarjah pri Kopru, je poslal dvakratni znesek po 25 K, skupaj 50 K 35 vin. kot zbirko tamošnjih župljanov, za naše brate z juga. Vsem blagim darovalcem in blagemu zbiratelju bodi tem potom izrečena najtoplejša zahvala. — Marijina družba v Poljanah nad Škofjo Loko je poklonila zbirko 120 K na oltar trpljenja našim beguncem. Milim darovalcem izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo in kličemo: Bog povrni obilokrat! — Županstvo Gorenja Tribuša je velikodušno naklonilo 140 K v prosep goriškim beguncem, kot zbirko tamošnjih deklet v proslavo godu Njegovega Veličanstva. Blagim dekletom in slavnemu županstvu pa kličemo le s skromnimi besedami Bog povrni obilokrat! — Prečastiti gospod Martin Poljak, župnik v Sostri, je izročil posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani 80 K, kot čisti dobiček prirejene zabave. Blagim srcem kličemo le s skromnimi besedami Bog povrni obilokrat!

Slovenski gimnazijski kurzi v Kromerizu. Posnemamo po »L' Eco del Litorale« z dne 27. t. m.: »Ministrstvo za notranje zadeve je brzojavnim potom z odlokom z dne 20. oktobra t. l., št. 49.450 ustanovilo v Kromerizu gimnazijske kurze in konvikt za srednješolske slovenske narodnosti. Število učenec, ki bodo sprejeti v ta konvikt, bo seglo do sto. Gimnazijski kurz bo urejen na podlagi učnega načrta, odobrenega za goriško državno gimnazijo s slovenskim poučevalnim jezikom. Podučevalno osebje bo dodeljeno od goriškega deželnega šolskega sveta iz kroga gimnazijskih profesorjev, ki so bili na razpolago slovenski gimnaziji v Gorici. Za gojence, ki dobivajo kot begunci državno podporo, bo preskrbljeno glede hrane, obleke, obujala in zdravniške pomoči iz državnih sredstev. Premožni gojenci morajo pokriti zgoraj navedene stro-

ške s takso, katero bo določilo namestništvo v Brnu. Glede sprejema v gimnazijski kurz, oziroma konvikt, se je za obrniti na namestništvo v Brnu potom političnih okrajnih glavarstev, oziroma policije, kjer se učenci začasno nahajajo in prošnji na namestništvo je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo. — Tako dr. Faidutti je glasilo. Opozarjamo na dejstvo, da je ravno dr. Faidutti potom pisem deželnemu poslancu dekanu Iv. Rojcu in vodji slovenske gimnazije prof. And. Ipavcu ter z novicami po časopisu razširil že pred dolgim časom vest o ustanovitvi konvikta in slovenske gimnazije v Kromerizu. Mi smo to vest z vso potrebno rezervo kot kronisti registrovali in smo izrazili željo, da zahtevamo našo slovensko gimnazijo v Trstu. Nato so utihnile vse novice o ustanovitvi slovenske gimnazije v Kromerizu. Izgubljeno šolsko leto se je že bližalo h koncu in blizal se je september, oziroma oktober. Takrat so se zavzeli naši ljudje za Trst in tako smo dobili dovoljenje za ustanovitev takozvanih zaposlovalnih tečajev v Trstu, ki uspevajo sedaj v skromnih razmerah toda s požrtvovalnostjo naših profesorjev za sedanje čase jako dobro.

Občinarji Prvačine, ki so razkropljeni okoli Dunaja, na Dolenjskem in na Gorenjskem, naj se v svojih potrebah obračajo ali na župana Franca Furlani, Lang pri Lebringu (Štajersko) ali na župnika Jožefa Primozič, Kamnik (Kranjsko) ali na podžupana Antona Kozem, Kandija (Dolenjsko), ker vsi ti trije so v medsebojni zvezi ter zastopajo občino v teh hudih časih. Vsak občanar naj pošlje svoj naslov kakemu izmed teh treh, da bomo vedeli eden za drugega.

Oni begunci iz Vožrskega, kateri do zdaj še niso prijavi podpisane svojih sedanjih bivališč, so naprošeni tem potom, da to takoj store. Ta evidenca je v občo korist, služi za različne informacije oblastim, osobito pa dajati pojasnila vojakom, ki so na bojnem polju in ne vedo, kje se nahajajo njih družine. — Županstvo občine Vožrske, sedaj Zdenska vas, občina Videm, Kočevje. Župan: Žižmond Anton.

Goričani v Italiji. Prejeli smo: Podpisani vljudno prosimo, da bi objavili v Vašem cenjenem časopisu goriške begunce in one iz goriške okolice, kateri smo bili odpeljani iz Gorice dne 9. avgusta. Vsi podpisani smo sedaj v srednji Italiji. Obenem javljamo vsem znancem in sorodnikom, da nam lahko pišejo na naslov: Montalto, provinzia de Marche, Italia. — Iz št. Petra pri Gorici: Černic Valentin, Klančič Peter, Kramar Anton in Marija, Makarovič Marija, Burgar Katarina, Kolavčič Josip, Sokol Anton z družino. — Št. Andrež: Marvin Franc in Miroslav, Rijavic Franc in Tezija, Brajnik Franc s celo družino, Budal Peter s celo družino, Brajnik Marija z otroci, Nanut Marija s sinom, Žniderčič Miha s celo družino, Nanut Josip s celo družino, Zavadlav Josip, Mučič Marija, Zavadlav Josip, Brisko Katarina, Kuzmin Marija in Nanut Franciška s sinom. — Solkan: Srebrnič Josip, Poveraj Marija in Cotič Mihael. — Vrtojba I.: Boštjančič Anton, Lašič Alojzija s hčerjo, Šaver Marija, Černe Jožef in sestra. — Gorica: Škarabot Blaž s celo družino, Košič Katarina, Vižin Anton, Šuligoj Anton, Furlan Ana, Corjan Anton z družino, Pertot Jakob z družino Kolovčič Ivan, Leon Blaž, Pahor Karolina, Grilanc Ivan z družino, Bratuž Martin z družino, Luciani Josip. — Srčne pozdrave vsem. Z Bogom!

Družba sv. Mohorja opozarja častite društvenike Družbe sv. Mohorja, kateri so bili vpisani v goriškem mestu za l. 1916, naj se sami zglašijo s čistim naslovom njih bivanja in pišejo Družbi sv. Mohorja v Celovcu. Od tam dobe naročene knjige. — Čigon Josip, sedaj v Škofji Loki, hiša g. Kajbe.

Zaključek zbirke za enoroko K. Šusteršič. Profesorju dr. pl. Valenta so dalje poslali: Gospod in gospa Pavel Seemann 20 K; gospa Han 2 K; sestre c. in kr. rez. bolnišnice I. v št. Vidu pri Ljubljani 12 K; gospa hotelirka Tratnik 30 K; g. M. Bar-

tel, nadučitelj v Semiču, 4 K; g. P. A. Polak, katehet, 4 K; gđ. A. Eržen, učiteljica, 4 K; gđ. A. Premk, šol. voditeljica, 3 K; neimenovan 10 K; neimenovan 7 K; dr. V. Mottlign 3 K; gospa Vida Jančar, Ljubljana, 5 K; neim. (po »Slov. Narod«) 2 K; g. I. Žargi, trg., 5 K; g. vl. svetnik Röger v imenu Vincencijeve družbe: dar g. lekar-narja Piccoli 60 K; zbirka c. in kr. zbora-nega poveljstva in c. in kr. odd. poveljstva podmaršal Schenk 230 K; g. okrajni glavar dr. Wlzek v Sežani, 20 K; Sklep: prispelo je: po prof. dr. pl. Valenta 3040 K, po uredništvu »Laibacher Zeitung« 311 K, po uredništvu »Slovenca« 441 K 46 vin., vsota 3792 K 46 vin., s čemer se zbirka zaklju-čuje. Hvala darovalcem in vsem trem dnevn-ikom za objavo! Profesor dr. Alfred pl. Valenta.

Podpisani zastopniki občine Prvačina se najprejrejšje zahvaljujejo v imenu ob-čine c. kr. etapnem post. poveljništvu (Etappenstation-Kommando) kakor tudi načelniku drž. žel. postaje gospodu Zemlja za skrb in trud, ki so jo pokazali občinar-jem zlasti ob evakuaciji, tako da so mogli rešiti svoje blago, kolikor je bilo mogoče. Po plemenitih delih se vzgoji plemenito ljudstvo, ki bo najboljša podlaga domovine in države. Še enkrat: hvala lepa! — Pri-možič Jožef, župnik; Fran Furlani, župan; Anton Kozem, podžupan.

Goriška slovenska gimnazija v Trstu. Zavod se jako lepo razvija. Učenci se še vedno priključajo. Kdor želi, dobi dobro hrano za 70 vinarjev dnevno v aprovizacij-ski kuhinji. Zelo revni tudi zastopni. Po-znejše došle dijake poučujejo profesorji pri-vatno — seveda brezplačno — toliko ča-sa, da dohitijo, kar so zamudili.

Iz ruskega vojnega ujetništva so se oglasili: Ivan Mušič, doma iz St. Petra pri Gorici, nahaja se v Tashentu v azijski Ru-siji; Ivan Sever, doma od Rihemberga, je bil 5. junija ranjen in nato ujet; brata Miha in Anton Kodelja, doma iz Solkana, sta bila ujeta dne 13. avgusta; M. Simonetti piše iz Kijeva in našteva 9 Podgorcev, ki so bili vsi en dan ujeti; Viljem Gomišček, doma iz Solkana, toži, da ima samo 9 rubljev plače na mesec; Ivan Bajec, doma iz Cola pri Vi-pavi, se nahaja kakor vojni ujetnik v Ver-bovitezu, v podolski guberniji v evropski Rusiji.

Zahvala. Podpisana se tem potom naj-srčneje zahvaljujem v svojem kakor tudi v imenu svojih nesrečnih otrok za obilne da-rove, ki mi jih je slavno občinstvo v naj-bridejših dneh mojega življenja v tako po-žrtvovalnem obsegu blagohotno naklonilo. V prvi vrsti bodi izrečena najprisrčnejša, iz vse duše kipeča zahvala gospodu prima-riju, profesorju dr. pl. Valenta in gospodu asistentu dr. Watzke za v vsakem oziru očetovsko skrb napram nesrečni revi. Isto-tako se zahvaljujem sl. časopisju kakor tu-di vsem blagim srcem, ki so tako človeko-ljubno priskočili nesrečni revi na pomoč. Bog plačaj! Bog blagoslovi plemenite da-rovalce, katerih se bom spominjala jaz ka-kor tudi moji otroci v svojih molitvah. — Karolina Šušteršič, sedaj v Ljubljani v de-želni bolnišnici na oddelku št. 3.

Zasledovanje poraženih Rumunov in Rusov v Dobrudži.

Minuli teden je bil za Rumune usode-poln. Na sedmograški meji naše čete krep-ko prijemajo Rumune in so jim iztrgale prelaz Vulkan ter osvojile Predeal. Sedaj se bližajo Sinaji in Campolungu. V Do-brudži pa je maršal Mackensen zadal dru-ženim Rumunom, Rusom in Srbom odlo-čilen poraz. Prebil je sovražno bojno črto Copadinu—Topraisar—Tuzla s tako silo, da se je moral sovražnik v neredu umak-niti. Mackensen ni pustil časa, da bi se sovražnik zopet uredil in postavil v bran; z vso silo ga je zasledoval. V nedeljo so bolgarske čete vzele edino rumunsko pri-stanišče Konstanca, ki je z železnico zve-zano z notranjostjo dežele, v pondeljek Medžidije, v torek pa utrjeno območje Črnovodo. S tem je bila rumunsko-ruska armada popolnoma razbita in se sedaj v največjem neredu umika proti Braili in Tulci. Ne bo več dolgo, pa bo Bolgarija mejila na Rusijo. Prihodnji dnevi nam bodo pokazali velikanske posledice popolnega rumunsko-ruskega poraza v Dobrudži.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. oktobra. Uradno se po-roča:

Bojna skupina generala ko-njenice nadvojvode Karla. Naši napadi severno od Campolun-ga in južno od Predeala so napredovali. Na ogrsko-rumunski vzhodni meji smo odbili sovražne napade. Pri Sadorley so vzele naše čete eno rusko višinsko oporišče; ruski protinapadi so se izja-lovili.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Pri avstrijskih četah nič novega. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 27. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Pri Ščari so ponovili Rusi do dva-krat zamen svoje napade. Posadke jarkov so odbile sovražnika s strelja-njem. Bolj južno od tam pri izlivu Wedsme je vzel šlezjska deželna bramba ruske postojanke; ujela je 1 častnika in 88 mož.

Na bojni črti pri Lucku nadaljuje-jo Rusi močan topovski ogenj. Opolnoči je sledil napad, ki se je zrušil pred na-šimi ovirami.

Bojna črta generala konje-nice nadvojvode Karla.

V južnem delu gozdnih Karpotov so se izjalovili ponovljeni rusko-rumun-ski napadi. Odbili smo sunke sovražni-ka na vzhodni erdeljski meji. Južno od Predeala in v smeri proti Campolungu so naši napadi napredovali.

Balkansko bojišče.

Premagano armado v Dobrudži preganjamo dalje. Zvezne čete so dose-gle Harsovo.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 27. oktobra. Uradno:

Na obrežju Črnega morja mir. V Dobrudži nadaljujejo zavezniški zasle-dovanje poraženega sovražnika. Zased-li smo mesto Harsovo. Ob Donavi mir-no.

Rumunsko uradno poročilo.

25. oktobra. Pri Tölgies, Bikazu in v dolini Trotusa se položaj ni izremenil. V dolini Uzu se boj nadaljuje. Napredovali smo proti zahodu; ujeli smo 3 častnike in 108 mož. Pri Oltuzu smo vrgli sovražnika čez mejo. Ob tej priliki smo ujeli 199 mož. V Bratovski dolini pri Tablabeucel (?), Bratoceja in pri Predelutu se položaj ni izpre-menil. V kraju Predeal so se bojevali. Pri Dragoslavlju luti boji. Vzhodno od Alute smo odbili sovražne napade in potiskali sovražnika trajno proti severu, zahodno od Alute boji brez važnosti. Zahodno od Jiula smo popustili nekaj ozemlja v Vul-kanskem prelazu. Pri Orsovi topovski boj. Ob celi Donavi nič novega. V Dobrudži smo se umaknili severno od Črne vode.

Težke posledice vsled izgube Konstanca.

Haag, 27. oktobra. »Daily Mail« raz-motri o izgubi Konstanca in pride do sledečih zaključkov:

1. Rumunija izgubi velike zaloge žita, petroleja in drugega blaga, mnogo tvornic in najdragocenejše pristanišče;
2. izgubi najkrajšo zvezo med Buka-reštom in Odeso čez Črno morje;
3. Rumunija stoji pred vračanjem, kako se more preprečiti, da sovražnik ne prekorči Donave in tudi na suhem ne od-reže Rumunije od Rusije.

Izpraznitev cele Dobrudže.

Curih, 27. oktobra. »Secolo«, »Corrie-re della Sera« in »Unione« prinašajo iz Bukarešta brzjavke, ki pripravljajo pre-bivalstvo na možnost, da se izprazni cela rumunska Dobrudža.

Beg ententinih konzulov iz Dobrudže.

Basel, 27. oktobra. »Daily Chronicle« poroča iz Bukarešta: Konzulate Angleške in Rusije so premestili v Brailo. Podružni-ce bank v Sinaji in Campolungu so se pre-selile v Bukarešt.

Bukarešt ogrožen.

Zeneva, 27. oktobra. »Echo de Paris« piše: Po zavzetju Predeala imajo sovražne sile še 150 km do bukareških utrd. S tem je dosežlo ogroženje Bukarešta svoj višek, ker sovražnik lahko v osmih dneh pride pred Bukarešt.

V Besarabiji se že boje Mackensena.

Stockholm, 28. oktobra. V Besarabiji, posebno v Odesi, so zelo razburje-ni, ker Mackensenova armada tako hi-tro prodira. Boje se, ker so pričeli Rusi graditi v Besarabiji utrdb in ker do-hajajo poročila o strašnem porazu ru-sko-rumunske armade v Dobrudži, da ne bi Mackensen vdrl v Besarabijo. Iz Odesa se poroča, da je rusko-rumunska armada popolnoma razbita. Ljudje se boje, da se morebiti armada ne bo mo-gla niti več umakniti v Besarabijo. Po-zna se, da se vojska bliža Besarabiji. V odeskem mestnem svetu se že govo-ri, da bodo te dni proglasili Besarabsko za ožje vojno ozemlje.

Kralj Ferdinand na fronti.

Amsterdam, 27. oktobra. Bukareški dopisnik lista »Het Vaderland« brzjavlja: Glasom poročil iz Reni, se je podal ru-munski kralj na bojišče. Spremljajo ga ge-neral Avarescu in različni visoki ruski generalstabsni častniki. Kralj bo nagovoril čete in jih navduševal za obrambo Bukare-šta.

Sestanek med carjem in rumunskim kra-jem?

Sofija, 27. oktobra. »Utro« poroča, da se je rumunski kralj Ferdinand vsled mno-gih porazov rumunske armade obrnil do ruskega carja s prošnjo, naj bi mu dal pri-liko za osebni razgovor, v katerem bo Ru-sijo vnovič prosil za dejansko pomoč. Se-stanek se bo baje vršil prihodnje dni v Reni.

Poseben mir z Rumunijo in z Rusijo?

»Fremdenblatt« piše 26. t. m.: Do-zdaj je izključena bojazen, da bi Buka-rešt zaprosil poseben mir. Kralj mora brezpogojno za vsako ceno držati vlad-o, da se ne polaste moči nasprotniki vojske.

Lugano, 26. oktobra. »Secolo« bele-ži sporazumu žalostne novice, ki doha-jajo iz Rumunije, da grozi poseben mir osrednjih velesil z Rusijo in se jezi nad poročevalci. Pravi, da je pač nemška diplomacija, ki hoče sejati nespornum v sporazumu, vedno javno izjavljala, da stremi na poseben mir z Rusijo. Na rusko pomoč mora Rumunija pač neko-liko dalje čakati, kar pa ne upravičuje takih pripovedovanj, kakršna se širijo po hodnikih italijanske zbornice.

Nove ruske rezerve v Rumuniji.

Genf, 26. oktobra. »Matin« poroča iz Petrograda: V Rumunijo so odšle zadnje dni nove ruske rezerve. Položaj Rumunije je resen, a obupen ni.

Rusi o porazu Rumunije.

Curih, 26. avgusta. Petrograjski »In-valid« pravi, da je povzročil neuspehe Ru-munov površen ofenzivni načrt in ker se ni Rumunija na vojsko dovolj pripravila. Rumuni so trčili strelivo, dasi ga niso imeli preveč. Vprašanje streliva bo tudi najbrže odločilo prvi del rumunske vojske.

Angleški politiki radi Konstanca nevoljni na Rusijo.

Genf, 26. oktobra. Pariško radikalno časopisje poroča iz Londona, da so angle-ški politiki razjarjeni na Rusijo, ker bi bilo moralno rusko brodogradje brezpogojno braniti Konstanca, a tega ni storilo. Macken-senove zmage so napravile zelo velik utis. »Eclair«, »Bonnet rouge« in »Libre Parole« pravijo, da je Joffre izvedel svoj velikan-ski sunek 25. t. m. na desnem bregu Moze, ker je želela Francija da posredno razbre-meni Rumunijo.

Lahi in Rumuni.

Lugano, 28. oktobra. (Kor. ur.) Ofici-ozna »Agenzia Italiana« objavlja noto, ki miri javnost radi usode Rumunije in trdi, da moč rumunske armade ni dotaknjena. Prehod čez Donavo in prodiranje čez Pre-deal zelo otežkočujeta narava in vojna umetnost; ruske pomožne čete se vale v Rumunijo v velikanskem številu.

Lahi o polomu Vlahov.

Lugano. Glede na izgubo Konstanca, Črne vode, Predeala le nekaj laških listov sodi, da se bo mogla Rumunija držati. Vo-jaske zastopniki Rumunije sicer zatrjujejo, kakor poroča »Evening Post«, da dobi-va Rumunija od Rusije dragoceno pomoč, ki zelo hitro prihaja in da bo tudi Joffrejeva ofenziva Rumuniji zelo pomagala, posebno če bo trajala še dva ali tri tedne, a na to večina listov ne da več veliko, marveč zo-pet besno napadajo nespornost vojno vod-stvo četverozveze in priznavajo, da znata osrednji velesili boljše zagotoviti vojaški uspeh kot sporazum. Listi so zelo rado-darni s strateškimi sveti. Posebno se za-vzemajo za vojaško pomoč Rumuniji iz So-luna in zahtevajo, naj se hitro osvoji cela Bolgarija in naj se izvedejo vojaška prese-nečenja in naj se ustvarijo senzačni uspe-hi. Listi tudi grajajo, ker je sporazum do-pustil, da sta zaplenili osrednji velesili ve-like zaloge rumunskega blaga in ker sta uresničili svoje smotre, ki morajo na ljud-stvo globoko učinkovati in ki so velike po-litične važnosti. Listi grajajo Rusijo in pra-vijo, da ji ne zaupajo. »Corriere della sera« pravi, da bi bila Rusija boljše storila, če bi bila opustila svojo klavno ofenzivo v Voliniji in bi bila rajši pomagala Rumuniji. Poslanec Torre piše v »Corriere della se-ra«, da ga je popolnoma razočarala in raz-jarila diplomacija in vojno vodstvo spora-zuma, ker se počasi dela.

Rumunska koalicijska vlada.

»Petit Parisien« poroča, da bo nado-mestilo Bratianoovo vlado koncentracijsko ministrstvo, v katerem bodo zastopani tu-di konservativni demokrati, liberalni opo-zicionalci in drugi. Imenujejo se predsed-nik zbornice Phekespekyde, Stellanu, Take Jonescu, Olanescu in Cantacuzene, a zagotovljen načrt še ni.

Lvov za Ruse brez strateškega pomena.

Amsterdam, 27. oktobra. Glasilo ru-skega vojnega ministra »Ruski Invalid« raz-motri položaj na galiski fronti in pravi, da je Lvov sedaj za Ruse izgubil veliko strateškega pomena. Težišče bojev je se-daj ob rumunski meji in zato je Lvov sedaj le podrejena važnost. Boj v Galiciji služi le za osvojitve boljnih postojank za bodočo zimsko vojsko.

Rusko-srbska napetost.

Iz Stockholma poroča koresponden-ca Rundschau: Nacionalistični krogi v Rusiji so zelo vznemirjeni, ker so se zadnji čas odnosi med Rusijo in Sr-bijo vidno ohladili.

»Novoe Vremja« trdi, da je temu vzrok razočaranje Srbov, ki morajo na svojo žalost uvideti, da od strani štiri-sporazuma obljubljena pomoč ni ne sa-mo izostala, marveč da sploh ni nobe-nega upanja več, da bi se ozirali na za-hteve Srbije, ker so v štirisporazum vstopili največji sovražniki Srbije. Sr-bom so sicer sveto obljubili, da bodo le-tošnjo jesen lahko zopet vkorakali v osvobojeno deželo, žalibog se pa v tem oziru ni ničesar storilo.

Boji v Macedoniji.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 27. oktobra. Uradno:

Dan je potekel razmeroma mirno. Med jezeroma Prespa in Dojran topov-ski ogenj. Ob vzhodju Planine Belašice mirno. Ob Strumi artiljerijski ogenj. Ob obrežju egejskega morja je sovražno brodogradje obstreljevalo višine pri Or-fanu.

Srbsko poročilo.

Pariz. (Havas.) Srbsko poročilo z dne 20. oktobra. Boji na celi fronti. Na naši fronti so nastopile nemške čete. Ujeli smo 1 častnika in 50 Nemcev in Bolgarov in uplenili 1 strojno puško.

Francosko balkansko poročilo.

25. oktobra. Na celi bojni črti od časa do časa topovski ogenj. Pehota se ni za-pletla v noben boj, razen v središču, kjer je pri Vakulovu ogenj zaveznikov zrušil nemške protinapade. Dve sovražni letali sta se morali spustiti na tla, ker sta bili v bojih z zavezniški poškodovani. Pri Korici-Premeti (južna Albanija) je konjenica so-lunske armade našla stik s konjenico ne-kega italijanskega oddelka v Valoni.

Novi bolgarski poslanik v Švici.

Sofija, 25. oktobra. Za Bern novoime-novani poslanik Radev se je danes z bal-kanskim vlakom odpeljal v Berlin, odko-der se bo po kratkem odmoru podal v Bern.

Ententa na Grškem popušča.

Amsterdam, 27. oktobra. (Kor. urad.) »Times« izvedo iz Aten, da je ententa svojo zahtevo, da se čete iz Tesalije spra-vijo na Peloponez, zaenkrat opustila. Izdal se je odlok, ki določa, da se letnik 1913. pošlje domov, močje pa, ki so bili vpokli-cani meseca septembra 1914, ostanejo pod zastavami, dokler ne prevzame njihovega mesta letnik 1916. Kakor se sliši, pošljejo dva armadna zbora v Missolungi. Ententa hoče, da podpre narodno gibanje, na vsak način preprečiti, da bi se tistim, ki se mu hočejo pridružiti, to zabranilo. Kar se tiče atenske vlade, četverosporazumne velesile ne bodo zahtevale, da opusti svojo nevtral-nost, marveč samo to, da ostane varnost njihove vojske v Makedoniji zagotovljena. Od nadaljnjega obnašanja gotovih listov in oblasti je odvisno, da odpravijo francosko kontrolo in umaknejo francoske čete.

Boj med kraljevimi pristaši in Venizelisti na Kiju.

Iz Aten se poroča: S Kija: Do 3000 kralju zvestih prebivalcev Kija, ki so jim poveljevali častniki grške armade, katerim so se pridružili ugledni otočani z vseh de-lov otoka, so se spopadli s pristaši Venize-la; boj je trajal več ur. Ker so pristaši pro-tirevolucije streljali tudi s topovi, so začet-koma zmagovali, a ker so francoske in an-gleške vojne ladje izkrcale čete, ki so pri-čele streljati s topovi, so končno kralju zvesti otočani podlegli. Tudi na Krfu se ši-ri nevolja proti Venizelu. Narod je izžvižgal častnike, ki so pozivali vojske, naj se pri-družijo revoluciji. Častniki so to v Solunu sami pripovedovali.

Revolucionarno gibanje.

Bern, 27. oktobra. »Temps« poroča: Tesalija in Epir se nameravata priklopiti provizorični vladi v Solunu. Protivenizeli-stiški listi izvajajo, da je upor v obeh pro-vinciah naperjen proti posestnikom in hoče razlastitev in razdelitev zemlje med kme-ta, ki že dolgo časa tožijo, da se jih zatire.

Ve ik uspeh nemških torpedovk.

Berlin, 27. oktobra. Wolffov urad po-roča: V noči od 26. na 27. oktobra so deli naših torpedovk udri iz nemškega zali-va skozi cesto Dover—Calais do črte Folke-stone—Boulogne v angleški kanal. Po do-seďanem poročilu poveljnika torpedovk Commodore Michelsen so bili deloma ne-posredno pred sovražnimi pristanišči po-topljeni: najmanj 11 predstražnih parnikov in 2 do 3 rušilci ali torpedovke. Posamez-ne osebe posadk so rešili in privredli kot ujetnike. Več drugih stražnih vozil in naj-manj dva rušilca sta bila težko poškodo-

vana od torpedov in po artiljerijskem ogledu. Nadalje je bil južno od Folkestone potopljen angleški poštni parnik »Queen«, posadka je rešena. Naše torpedovke so se nepoškodovane in brez vsake izgube vrstile v nemško vodovje.

Načelnik admiralnega štaba mornarice.

Vojska na morju.

Svenaberg, 27. oktobra. (K. u.) Na Severnem morju je zažgal neki nemški podmorski čoln trojadrnico »London« (984 ton). Moštvo smo rešili.

Kristianija, 27. oktobra. (K. u.) Iz Newkastle: Med vožnjo na Angleško je bil potopljen parnik »Didio«. Moštvo smo rešili.

Rotterdam, 27. oktobra. (K. u.) »Lloyd« javlja: Potopljen je bil parnik »Sidmouth«, posadka se je izkrcala.

Strašna kanonada na Krasu.

Nova bitka za našo Goriško in Trst na Krasu se je razvila. Na posameznih odsekih se je razvil divji boj, kateremu daje naše topništvo in metalci min svoj posebni pečat, do največje ljutosti. Toda mi smo danes za bodočnost naše zemlje mirni. Zanimivo je, da so se tudi lani v oktobru in novembru vršili pri Gorici najhujši boji.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. oktobra. Uradno se poroča:

Delovanje sovražnega topovstva in metalcev min proti postojan kina Krasu in na zadaj ležeče prostore se je od časa do časa pomnožilo do velike besnosti.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Maršal Friderik na južnozahodnem bojišču.

Dunaj 28. oktobra. (K. u.) Iz vojne tiskovnega stana: Pred nekaterimi dnevi je obiskal Njegova cesarska in kraljeva Visokost višji armadni poveljnik nadvojvoda Friderik naše junaške čete na južnozahodni bojni črti, ob katerih železnem zidu so se dozdej razblinili vsi sovražni navali. Pri dohodu v armadno področje generalnega polkovnika Boroevića je maršala ta najsglovesnejše sprejel. Njegova c. in kr. Visokost je čestitil zmagovitemu vojskovodji na sijajnih uspehih slavne njegove armade in na pred kratkim izraženim laskavim priznanju. Najvišjega vojnega gospoda. Maršal, ki se je mudil več dni pri Boroevićevi armadi, se je razgovarjal z vsemi višjimi vojskovodji, med njimi tudi s hrabrim zbornim poveljnikom generalom konjenice nadvojvodom Jožefom. Ogledal si je veliko čet, ki so se udeležile zadnje bitke in se je osebno prepričal o liki skala trdem zaupanju, o izvrstnem krepkem stanju čet. Maršal se je mudil nekaj časa tudi v Trstu, kjer mu je javil tamošnji poveljnik in si je ogledal tamošnje izvrstne brambene odredbe; obiskal je tudi namestnika barona pl. Fries-Skene. Njegova c. in kr. Visokost si je ogledal nato celo bojno črto na Krasu in jo natančno nadzoroval. Povsod je maršal le hvalil; mnogim hrabrim junakom je lastnoročno pripel na prsi zaslužena Najvišja odlikovanja. Potem, ko se je mudil tri dni na tej bojni črti, se je odpravil Njegova c. in kr. Visokost v Beljak, kjer je obiskal hrabre branitelje Koroške. Tudi tam se je vrhovni armadni poveljnik s prišrčnim občevarjem z vojskovodji in s četami osebno prepričal, da preveva hrabre junake izvrstni duh. Njegova c. in kr. Visokost je posebno pohvalil odredbe, ki so izvedene v dobrobit čet na Krasu tudi na tej bojni črti. Prebivalstvo je nadvojvoda povsod slovesno sprejelo in najprišrčnejše pozdravljalo. Maršal je zapustil 25. t. m. južnozahodno bojno črto in s eje zopet vrnil na kraj vrhovnega armadnega poveljstva.

Laško uradno poročilo.

Rim, 22. oktobra. (Zakasnelo došlo.) Vojno poročilo št. 516 z dne 22. oktobra ob 4. uri popoldne: Dež in snežni metej sta omejila včeraj vse operacije le na delovanje topništva in na boje posameznih patrulj. Naše čete so se pečale z izdelovanjem utrdb.

Letalski napad na Istro.

Rim, 25. oktobra. Agenzia Stefani poroča: Dne 23. oktobra je skupina italijanskih in francoskih letal z uspehom poizvedovala nad zahodnim obrežjem Istre in pri tem metala bombe na vojaške naprave v Salvore, Umagu in Bujah. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana. Istočasno je bila skupina sovražnih letal, ki je metala bom-

be na kraj Caorle, od francoskih letal napadena in pograna v beg. Vsa sovražna letala so bila zadeta. Eno letalo se je prekucnilo in je padlo z ranjenim opazovalcem. Drugo je padlo v laguni pri Boleseglie na tla. Težko ranjeni opazovalec in voditelj zadnjega aparata sta bila ujeta. Francoska letala niso imela nobene škode.

Laške skrbi.

Milan, 23. oktobra. »Perseveranza« poroča, govor lorda Cromerja pri ustanovitvi srbskega društva v Londonu dokazuje, da obstoja med Italijo in njenimi zavezniki o delitvi dežel ob Adriji gotova pogodba. List se obrača ostro proti nazoru Steeda, ravnatelja lista »Times«, ki sanja o združenju vseh Slovanov v skupni jugoslovanski državi. O tem združenju, ki posega v italijanske zahteve po Dalmaciji, ne sme biti govora. Kmečko hrvaško prebivalstvo Dalmacije želi biti predvsem združeno z Avstrijo. V slučaju ločitve od Avstrije pa je prej pripravljeno se združiti z Italijo kakor s Srbijo. Preden je Avstrija pričela v deželah ob Adriji s propagando Italijanom sovražne politike, je vladalo med hrvaškim in italijanskim prebivalstvom v Dalmaciji najboljše sporazumljenje.

Bomba za Sonnina.

Lugano, 26. oktobra. Kakor poroča Agenzia Stefani, je vrgel avstrijski letalec bombo z nemškim napisom: »Za gospoda Sonnina«. Največji kos z napisom je tudi bil odposlan Sonninu.

Italijani proti Slovanom.

»Pester Lloyd« poroča posebno poročevalec:

Skraino nezadovoljivo stoje v Italiji stvari glede jugoslovanskega vprašanja. »Giornale d'Italia« pove čisto odločno, da kdor je z Jugoslovani, je proti Italiji. Italijanski vojni cilji se že davno več ne omejujejo samo na Trident skupno z Velikim Zvonarjem in na Trst, ampak na posest cele Dalmacije skupno z Lovčonom in južnimi obmejnimi deželami. Razume se, da niso Srbi s tem zadovoljni in diplomati Angleži, katerim se zde rimske fantazije včasih prebujne, se trudijo dokazati, da bo Italija prišla do svojega dela brez nasilstva in podjarmljenja Jugoslovancev. V svrhu tega je bilo ustanovljeno v Londonu posebno srbsko društvo. Kabinet Boselli mora sedaj z velikim prizadevanjem se truditi za govorniški boj za poslanstvo Italije ob Adriji, da zbrše nerodnost ministra Bissolati, ki se zavzema v svojem intervju v »Matinu« za sporazumljenje in sprijaznenje nasproti jugoslovanskim težnjam. Nasproti tem željam ostane italijanska pohlepnost neizprosna. Nervoznost gre že tako daleč, da se govori v Italiji o jugoslovanski propagandi, ki je plačana in vzdržana potom nemških agentov. Zato ne smejo več trpeti Francozi in Angleži te jugoslovanske propagande v svoji hiši. Zanimivo bo zasledovati, kako se bodo obrnila in razvila vsa ta razmotrivanja med zavezniki.

Zdi se, da popolne neskalsene sreče ni našla Italija dosedaj pri svojih novih zvezah.

Dve veliki nesreči v Italiji.

Lugano, 28. oktobra. (K. u.) V Turinu je zletelo v zrak veliko kemično skladišče, skoraj cela tvornica je zletela v zrak; 4 delavci so mrtvi; 20 jih je ranjenih. Pri Pizi je trčil brzovlak v tovorni vlak. 27 vojakov, ki so se peljali na dopust, je ranjenih.

Francoska ofenziva pred Verdunom.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 27. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Med sinočnjim topovskim streljanjem so se razvili severno od Somme le boji poizvedovalnih čet. Na južnem bregu je naš ogenj na sovražne jarke zadržal napad, ki so ga pripravljali Francozi v odseku Fresnes—Mazencourt—Chaulnes.

Bojna črta nemškega cesarjeviča.

Topovski boj je bil podnevi zelo živahen na vzhodnem bregu Moze med »Poprovim« pobočjem in Woeuwre. — Opoldne so napadli Francozi naše postojanke vzhodno utrbe Douaumont, a smo jih odbili z velikimi izgubami za sovražnika.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

25. oktobra ob 11. zvečer. Severno od Verduna je izvedel sovražnik tri protinapade na Haudroumont in Douaumont, ki so se vsi izjalovili. Našo bojno črto smo popolnoma držali. Vzhodno od gozda Fu-

min in severno od Chenoi smo podnevi zopet napredovali. Dozdaj smo ujeli nad 4500 Nemcev.

26. oktobra ob 3. popoldne Na bojišču pri Verdunu je položaj neizpremenjen. Nemci tekomo noči niso poskusili nobenega protinapada in so se omejili na to, da so ljuto obstreljevali odsek Vaux—Douaumont. Sicer je bila noč povsod mirna.

Zračna vojska. Pri Vauquoisu smo v bližini francoskih črt sestrelili nemško letalo. Nek francoski letalec je na cesti iz Conflanca v Etain z višine 100 m napadel neko artiljerijsko kolono in je napravil zmedo med vozniki, ki so topove popustili in zbežali.

Angleško bradno poročilo.

London, 27. oktobra. (Kor. ur.) Reuterjevo poročilo: Admiraliteta naznaja: V zadnji noči je poizkusilo 10 sovražnih rušilcev napad na našo transportno službo v Kanalu. Poizkus se je izjalovil. Potopljena je bila prazna prevozna ladja, posadka je rešena. Dva sovražna rušilca smo potopili, ostale pregnali. Bati se je, da je izgubljen en britanski rušilec. 9 mož posadke se je rešilo. Drug rušilec je bil torpediran in je zavozil na obal. (Opazka Wolffovega urada: Temu nasproti opozarjamo na nemško uradno poročilo.)

Ofenziva pred Verdunom.

Ženeva, 27. oktobra. Radikalno časopisje pravi, da ima ofenziva pred Verdunom namen vzbuditi zaupanje javnosti za vojno posojilo in izbrisati utis rumunske žaloigre.

Izgube Angležev.

London, 26. oktobra. (K. u.) Sezname izgub 23. in 24. oktobra obsegajo imena 321 častnikov (140 jih je padlo) in 5640 mož, oziroma 117 častnikov (67 jih je padlo) in 2480 mož.

Eksplodizija v Hentu.

London, 26. oktobra. (K. u.) Med eksplozijo v tvornici municije v Hentu sta bili ubiti dve osebi, 10 jih je bilo ranjenih. Poslopje je poškodovano.

Angleži zahtevajo, naj Anglija naznani svoje mirovne pogoje.

»Westminster Gazette« piše: Ministrski predsednik bi prav dobro storil, če bi jasno in določno naznanil mirovne pogoje zaveznikov.

Kanada znova nabira prostovoljce.

New York, 26. oktobra. (Kor. ur.) Brezlično poročilo zastopnika Wolffovega urada (zakasnelo): »Associated Press« poroča iz Washingtona: Kanadski premierni minister je izdal poziv na kanadsko ljudstvo za ponovno nabiranje prostovoljcev za prekomorsko vojaško službo.

Velika ura.

»Münchner N. Nachrichten« prinašajo pod napisom »Velika ura« znamenit članek, v katerem podaja pregled dosedanj 27mesečne vojske ter piše med drugim: »Za biti ali ne biti naše in našega naroda se igra igra, h kateri smo bili prisiljeni. Gre za zadnjo moč. Kdor nima srca za to, bo izgubil. Nemčija je odločna, da zastavi zadnja sredstva, da dobi to vojsko, in sicer ne samo zunaj na bojiščih na suhem in na morju, marveč tudi doma. Potrebno je le eno: močna volja, ki pred nas vse postavi ta cilj, močna roka, ki vodi k temu cilju. Potem bomo sedaj na višku vojske še enkrat doživeli enake ure kot v začetku vojske. Dvojno se mora združiti, da bo ura res velika: Velikost dogodka in velik duh onih, ki ga doživljajo. Ura, v kateri živimo, je res velika. Zaupamo z našimi najboljšimi silami, da bo nemško ljudstvo vredno te ure.

Nemški državni zbor.

Berlin, 27. oktobra. Državni zbor se je pečal v današnjem zasedanju predvsem s kratkimi interpelacijami. Na vprašanje zaplembe nemške lastnine na Portugalskem je odgovoril ravnatelj zunanjega urada dr. Kriege: Nemška vlada je nastopila nasproti tej nasilni zaplembi pot povračila. Z ozirom na vprašanje o potopitvi španskega s sadijem naloženega parnika, je odgovoril državni podtajnik Zimmermann, da je opozarjal španski poslanik v zunanjem uradu na to, da se s preprečenjem španskih prevozov sadne letine dela Španiji velika škoda. Nato je obvestila nemška vlada špansko, da je z ozirom na ubožnejše prebivalstvo Španije pripravljena, pri ladijskih prevozi v Nemčijo v posameznem slučaju izročiti kapitanu posebno spremstveno pismo, katero bodo bodo pomorske vojne sile vpoštevale. Nemška vlada stoji na stališču, da si španska vlada nemudoma zagotovi in zahteva, da dovoli Anglija prevoz gotovega števila transportov sadja v Nemčijo. Pogajanja še niso zaključena. — Zbornica je nato odklonila po dolgi debati predlog soc. demokratske

delavske skupine, naj se odgodi preiskovalni zapor proti poslancu Liebknechtu za dobo zborničnega zasedanja. Za predlog sta glasovali ob soc. demokratski stranki in Poljaki.

Zbornica je prešla nato v prvo branje novih 12 milijardnih kreditov. Državni zakladni tajnik Rödern je utemeljeval predlog. Dosedanji krediti znašajo 52 milijard. Od sedaj uporabljenih vojnih stroškov evropskih držav, ki se cenijo brez uničenih vrednosti in brez rentnih obveznosti na 250 milijard, pripade na nas in na naše zaveznike ena tretjina, na države entente pa dve tretjini. Mesečni izdatki so znašali vsled razširjenja bojnih črt na Sedmograškem in Dobruđi v zadnjih mesecih povprečno 2 milijardi 187 milijonov in še vedno daleč ne dosegajo angleških mesečnih vojnih stroškov Anglije, ki znašajo 3 milijarde. Toda vsi ti stroški ne služijo samo v kritje vojnih potrebščin, ampak so deloma tudi v miru koristne, toda največji del služi v kritje zimskih vojnih potrebščin čet.

Vojaške vesti.

+ **Odlikovanja.** Viteški križec Leopoldovega reda z vojno dekoracijo je dobil polkovnik Artur pl. Šušnik, poveljnik nekoga domobranskega pešpolka. — V drugič je dobil ponovno najvišje pohvalno priznanje nadporočnik 152. črnovoj bataljona Franc Novljan. — Zlati zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil veterinarski praporščak 22. dom. polj. top. p. Šimen Žibert. — Železni križ druge vrste je dobil stotnik 27. domobranskega pešpolka Ignacij Rabič. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste je dobil enolet. prost. tit. četovodja 3. dom. pp. Skala Karel. — V drugič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste štabni narednik 3. dom. pp. Pogačnik Anton. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: poročnika Borme Franc in Povalej Edvard, oba pri 5. dom. pp. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: Kebrič Rudolf, Andlovic Josip, Radanovič Matija in Turk Franc, vsi pri prostovoljskem kolesarskem bat., Gradec; enol. prost. desetnik Kačnik Herman, častniški sluga Dornik Anton in inf. Katič Ivan, vsi pri 3. dom. pp. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: narednik Nevrla Franc in Kos Leopold; rač. podčastnik Wunderl Ferdinand in Pečar Ignac, tit. narednika Meixner Viktor in Makotter Avgust, vsi pri 26. črnovojniškem pešpolku.

Odlikovanja pri 26. domobranskem pešpolku. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: narednik Krajnc Franc, tit. narednik Lukas Karel, četovodje Kramberger Franc, Žagar Ferdinand, Srnko Anton in Gotthart Karol, enol. prost. desetnika pl. Jankovič Josip (padel) in Okretič Marij, desetnika Šober Ludovik (padel) in Maruško Josip. — V drugič so dobili srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste: praporščak Hrovat Ivan, četovodji Kisovar Leopold in Gojčič Mihael, tit. četovodja Kos Josip, desetnik Jug Ludovik, poddesetniki Zimšek Mihael, Kropelj Alojzij in Moškon Ervin. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: praporščaka Križanec Viljem in Čuš Martin, kadeta Krepek Franc (padel) in Fockt Alfonz, kadetni aspirant Gajšek Bo-idar; narednik Nimmerichter Ivan; četovodje Pfeiler Franc, Sever Josip, Ocvirk Jurij, Ferenc Alojzij in Domajnko Alojzij; tit. narednika Sorko Anton in Bratič Josip; desetniki Šober Ivan, Kramberger Franc, Neuhold Anton, Rumpler Karel, Weiss Franc, Wesely Ivan, Rottmann Rupert, Strutz Silvester, Zimmermann Josip, Kaitner Franc, Katz Matija, Wruss Ivan, Glinšek Rudolf, Odolak Franc, Isek Franc, Muhič Josip in Tement Bogomir; enol. pr. tit. desetnik Fischer Zmagoslav; enol. pr. črnovoj. tit. desetnik Macor Orest; poddesetniki Hladin Josip, Leeb Ignac, Kapušar Albin, Klakočar Matija, Friedan Ivan, Schelch Franc, Podgoršek Feliks, Mesišek Franc, Omerzel Josip, Gaber G., Zmugg Franc, Rep Franc, Vadal Franc in Willner Ivan; infanteristi Podgoršek Ludovik (padel), Rihtar Jakob, Nawratil Pavel, Perc Martin, Zechbauer Franc, Gumžej Josip, Jazbec Josip, Mörth Ivan (padel), Vidovič Štefan (padel), Ziegler Valentin (padel), Jank Franc (padel), Bele Franc, Jäger Gabrijel, Kumer Ivan (padel), Kaučič Jakob, Hiter Ivan (padel), Just Josip, Murko Fr., Blatnik Rudolf, Bošnjak Ivan, Ledinek Karel (padel), Fliess Martin, Schuleg Matija, Brenholz Mihael, Riedler Ivan, Zobovič Josip, Kristan Ivan, Prinčič Fortunat, Korp Avgust, Kolšek Anton (padel), Pobratinšek Josip (padel), Tapajner Matija (padel), Polak Ivan, Svenšek Franc, Slapnik Franc, Bačar Matija. — V drugič sta dobila bronasto hrabrostno svetinjo infanterista Lajunjan Martin in Hodej Karel. — Bronasto hrabrostno svetinjo do dobili: enol. prost. desetnik Kaučič Jakob; desetniki Ilmeier Emil, Klobasa Franc, Emeršič Franc, Soroko Josip, Perger Josip, Pestemer Rudolf, Kovacič Edvard in Trapi Rupert; poddesetniki Schmidt Alojzij, Bezjak Martin, Fliesser Simon, Gutstein Osiar, Eichinger Anton, Sterbal Mihael, Wölzer Karel, Klei-

derič Franc, Walch Matija, Fuchs Ivan, Grabin Alojzij, Rakuša Josip, Bolha Maks, Widmaier Mihael in Pichler Alojzij; infanteristi Rigelnik Jakob, Strohmeier Franc, Petrič Josip, Wiedmer Henrik, Matwijow Albin, Hackl Karel, Gnuš Karel, Benedikt Karel, Salzger Ivan, Ajd G., Kasper Franc, Klug Franc, Lamprecht Jakob, Reiter Anton, Jamšek Franc, Lehr Karel, Schachner Josip, Brenčur Anton, Lamprecht Avgust, Letonja Franc, Berlak Jakob, Hobbiger Karel, Fras Josip, Gorjup Martin, Jasnikar Anton, Jezovnik Ant., Kovačič Anton, Wilčela Franc, Walle Edvard, Schrimpf Ivan, Vidović Ivan, Zemlić Anton, Strafela Valentin, Windiš Franc, Kodelja Ivan, Sešerko Franc, Uršič Josip, Videc Tomaž, Verweger Franc, Ramšak Franc, Težovnik Anton, Malis Dominik, Moškon Josip, Uedl Alojzij, Sauperl Ivan, Kanzler Franc, Zorko Josip, Reich Josip, Roškarič Ivan, Pulko Alojzij, Wischik Herman, Balazič Stanek, Urdl Franc, Herdina Ivan, Dornovšek Ivan, Schenk Franc, Tomann Martin, Fras Ivan, Ozebek Karel, Karneša Jakob, Gril Karel, Pomer Josip, Sluga Ivan, Kos Florian, Mohart Leonhard, Dodič Vladimir, Rinaus Alojzij, Staube Ivan, Stepišnik Alojzij, Mastnak Mihael, Schwagan Alojzij, Rupnik Anton, Nöbauer Josip, Korčak Avgust, Ferlič Ivan, Zenz Anton, Dittinger Bog., Kramberger Franc, Pölzl Franc, Žirovnik Konrad, Breznik Franc, Krumpačnik Ivan, Kochne Ivan, Kralj Josip, Koren Pavel, Breznik Matija, Budnar Anton, Javšovec Andrej in Dokl Andrej.

Po umoru ministrskega predsednika grofa Stürgkha.

— Dr. Adler v preiskovalnem zaporu. Dr. Adlerja so popolnoma na tihem prepekljali 26. t. m. popoldne ob 5. uri z avtomobilom v preiskovalne zapore dunajskega deželne sodišča. V policijskih zaporih ga je zadrževal do 2. popoldne deželnosodni svetovalec dr. Jakob. Dr. Adlerja so spremljali s policije na sodnijo en policijski uradnik in dva policijska agenta. Morilec je bil popolnoma miren; samo nekoliko bolj pobit se je zdel tistim, ki so občevali z njim. Vožnja od policije na sodnijo je trajala le pet minut. Na sodniji so peljali Adlerja v sprejemno pisarno, kjer je izročil sodišču policijski uradnik dr. Adlerja. Ko so dr. Adlerja vpisali, so ga odvedli v preiskovalni zapor.

Nova vlada.

Vprašanje naslednika grofa Stürgkha.

Solnograd, 26. oktobra. »Salzburger Volksblatt« je izvedel z Dunaja: Vprašanje nasledstva ministrskega predsednika Stürgkha ni prineslo do zdaj nobene odločbe. Tako kakor prej, ostane kombinacija Koerber v ospredju. Skupni finančni minister dr. Ernest pl. Koerber se peča s preučevanjem Stürgkhovega projekta nagodbe. Odločitev pade kmalu. Ni izključeno, da ne dobi kabinet močni vojaški značaj.

»Neues Wiener Journal« piše: »Bistvena ovira proti kandidaturi dr. pl. Koerberja za avstrijskega ministrskega predsednika ne obstoji več.

Dr. pl. Koerber, ki prispe, kakor smo poročali, dne 27. t. m. zjutraj na Dunaj, bo sprejet predvsem v teku dneva od cesarja v audienci in bo stopil v stik s celo vrsto oseb, katere ima namen poklicati v svoj kabinet. Na seznamu kandidatov stoji imena veliko odličnih osebnosti. Zelo mogoče je, da bo dr. pl. Koerber že v nedeljo v položaju, da predloži cesarju nov seznam kandidatov v odobrenje.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. ur.) Listi poročajo: Včeraj popoldne so se pod predsedstvom notranjega ministra Hohenlohe posvetovali člani Stürgkhovega kabineta.

Koerber na Ogrskem.

Dunaj, 26. oktobra. Večerni listi poročajo, da je bil pl. Koerber te dni vsak dan pri cesarju. Imel je več razgovorov z grofom Tiszo. Gre za Stürgkhovo nagodbo. Koerber si želi več izprememb v nagodbi. Včeraj se je vršil ogrski ministrski svet in zato je bilo potrebno, da gre dr. pl. Koerber v Budimpešto. Politični krogi upajo, da se Tisza in Koerber sporazumeta. V nasprotnem slučaju pa tudi baron Beck ne pride v poštev, ker je glede nagodbe Koerberjevih misli. V tem slučaju bi dobili prehodno ministrstvo sedanjih Stürgkhovih ministrov, ki bi dokončalo in podpisalo Stürgkhovo in Tiszovo nagodbo.

Najnovejše.

Nemški general prideljen našemu cesarju. Dunaj, 28. oktobra. (K. u.) Iz vojne tiskovnega stana: Njegovo Veličanstvo nemški cesar je z Najvišjo kabineto odredil 22. t. m. prideliti osebi Njegovemu Veličanstvu cesarju in kralju Francu Jožefu kraljevskega pruskega generalnega majorja pl. Cramona.

Lažnjiva vest.

Iz Pariza se poroča: »Echo de Paris« poročajo iz Rima, da je v Črni gori buknil upor. Uporniki da so premagali avstrijske posadke in jim prizadejali izgub. V avstrijskih listih se vest potrjuje.

Tatarska švicarska rasa iz Steyru.

Dunaj, 28. oktobra. (K. u.) Iz vojne tiskovnega stana se javlja: Črniški socialistični list »Volksrecht« objavlja pod senzacijnim nadpisom »700 delavcev ustreljenih« tatarsko novico, da stavka v avstrijski tvornici orožja v Steyru 24.000 delavcev. Pravi, da so šteje čete streljale in da je bilo ubitih 700 delavcev. Ti podatki naj bi se bili najdlj v notranjosti ovitka nekega pisma, ki ga je baje dobil neki sodrug v Winterthuru iz Avstrije. Poročilo curiškega lista je zlagano od začetka do konca in iznova dokazuje, kako sovražno, ali milo rečeno, s kakšno kazni vredno površnostjo obravnava socialistično časopisje v Švici v protislovju z ostalo publicistiko te dežele vse zadeve, ki tičejo avstrijsko monarhijo.

Pogajanja med Nemčijo in Anglijo.

Rotterdam, 27. oktobra. (K. u.) Lord Robert Cecil je naznanil v poslaniški zbornici: Zunanji urad je sklenil, da se bo pogajal z Nemčijo o odgoditvi težkih kazni vojnih ujetnikov do konca vojske in do povratka tistih angleških vojnih ujetnikov, ki delajo zdaj na Ruskem Poljskem.

Dnevne novice.

Nujna prošnja. Oni cenj. naročniki, katerim je naročnina »Slovenca« potekla in je še niso obnovili, naj čimprej oddajo naročnino na pošto, da ne bo potem za obe strani zelo mučnega ustavljanja lista. Kdor plača naročnino šele potem, ko lista več ne prejme, bo vsled izrednih poštinih razmer pogrešal časopis najmanj en teden. Vsak naj se torej pravočasno pozuri in morebitno neprimliko pripiše sam sebi, ker upravlja neplačanega lista ne sme pošiljati. Ustavljalo se bo z dnem 2. novembra.

— C. kr. deželni predsednik grof Attems je obiskal minul četrtak, 26. t. m. po uradnih poslih Logatec, obedve župni cerkvi in šoli v Dolenjem in Gorenjem Logatcu ter vse posamezne urade. V pisarni c. kr. okrajnega glavarja so se mu nato poklonili uradništvo ter odposlanstva občin, duhovništva in učiteljstva. Visoki gospod se je z vsemi z izredno ljubeznjivostjo razgovorjal in pokazal, kako se zanima za vse posameznosti v okraju.

† Vojni kurat A. Gnidovec je bil v četrtek dne 26. t. m. pokopan v Postojni ob veliki udeležbi duhovščine, vojaštva in žalujočega ljudstva. Ob rakvi v cerkvi je govoril g. katehet Ažman v slovenskem in nemškem jeziku. Pri pogrebu je svirala vojaška godba tistega polka, kateremu je bil pokojni pred leti po enoletnem prostovoljnem službovanju pridelen kot častniški aspirant. Pogreb je pričal, kako je bil pokojni vojni kurat in bivši postojnski kaplan vsled svojega plemenitega in moško umirjenega značaja ter vsled svoje nesebične požrtvovalnosti in gorečnosti splošno spoštovan in priljubljen. Cerkev in domovina je z njim izgubila enega svojih najidealnejših sinov. — Sedmina po pokojnem vojnem kuratu bo v ponedeljek ob 9. uri v Postojni.

— Vžigalice »Slovenske Straže«. »Slovenska Straža« je prejela: C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Štev. 10632/pr. Uglednemu odboru »Slovenske Straže« na roko t. č. tajnika gosp. Ivana Šteta v Ljubljani. Vsled razpisa c. kr. deželne predsedstva v Ljubljani z dne 21. avgusta t. l. št. 4401/Mob se ugledni odbor Slovenske Straže obvešča, da je c. kr. ministrstvo za notranje stvari glasom razpisa z dne 3. junija 1916, št. 4215/M I. tičoč vloge »Slovenske Straže« izjavilo, da se prepoved o rabi etiket v barvah belo modro rdeče, oziroma rdeče, modro belo, razteza samo na srbske in ruske narodne barve ne pa na druge kombinacije barv in da torej etiketa, ki jo uporablja »Slovenska Straža« na svojih vžigalnih škatlicah, ne spada pod omenjeno prepoved. C. kr. vladni svetnik in policijski ravnatelj: grof Künigl. — Principijelno je »Slovenska Straža« izposlovala važno odločitev. Odbor se bo potrudil, da preskrbi, ako le mogoče, tudi blago. Vsekakor pa je s tem rešeno vprašanje o naših barvah tudi za naše vžigalice.

— Reforma srednjih šol. Naučna uprava pripravlja učni načrt za gimnazije, ki bo skrajšal ure za latinščino in grščino in te ure porabil za nove jezike, v prvi vrsti za madžarščino. Mogoče je, da se bo tudi druge deželne jezike upoštevalo kot obvezne učne predmete. Sicer pa zadnja beseda še ni rečena. Tudi učiteljska bodo izpremenili. Uvedejo še peti letnik, poseben pouk v kmetijstvu in v predmetih višjih srednjih šol.

— Imenovan je za davčnega referenta v Logatcu g. dr. Robert Tomšič, doslej pri okr. glavarstvu ljubljanske okolice.

— Duhovniške vesti s Koroškega. Prestavljen je vlč. gospod Nace Millionig iz Trefflinga k Mariji v Rojah v Lab. dolini, vlč. gospod provizor Albert Müller v Rojah pa kot tak v št. Štefan pri Dürrensteinu.

— Vojnožitno - prometni zavod, podružnica v Celovcu, je poslala na vsa občinska predstojništva povabila na posvet na 28. oktober 1916 k vprašanju: »Kako moremo in kako moramo vzdržati?« Posvetovanje bo v dvorani trgovske zbornice ob 10. uri popoldne. Zavoljo majhnega prostora se je za vsako občino dala le po ena karta za udeležbo.

— Vsakdanji živčez za prihodnje leto. V ponedeljek je zboroval posvetovalni odbor priselčnikov vojnjožitnega zavoda. Predsednik je sporočil, da se sedaj ni mogoče napraviti končnega načrta za preskrbo, ker se sedaj ni zadnjih poročil o letošnji letini. Začasno se bo treba zadovoljiti z avstrijsko letino, ki se mora skrbno pospraviti. Strogo bo treba nadzirati, koliko živil so obdržali »samoprehranjevalci«. Strogo bo treba izvrševati in sistematično razširiti sedanje predpise o »podaljšanju« žalog. Tudi drugi poročevalci je povdarjal, da bo treba vsa živila »podaljšati«, zlasti pa pritegniti tudi ječmen in oves. Poskusi z ovseno moko so se obnesli zelo dobro; celo pri 50-odstotnem zmletju se dobi dobro krušno moko. Predpise glede zmletja ječmena bodo izpremenili v toliko, da se bo odslej 20-odstotkov moke za krušno prodajalo, 60-odstotkov pa porabilo za krušno moko. Na ta način pa bodo začeli mleti šele tedaj, če se bodo obnesli tozadevni poizkusi pri peki. Končno so bili sprejeti sledeči predlogi: 60-odstotno ječmenovo krušno moko se sme peči le zmešano z enako množino pšenične moke. Obe vrsti naj se zmeša že v mlinih. Oves naj se zaenkrat melje samo umetno posušen. Iz pšenice naj se najprvo zmleje 3 odstotke zdroba, sicer pa samo pšenično enotno moko, ki je dobra za peko in kruho.

— Smrtna nesreča občinskega načelnika. 24. t. m. se je peljal na enovpreznem vozu več oseb s semnja v Novem mestu. Na klancu blizu Mačkoveca je odpovedala zavora, voz je z vso silo udaril ob breg, tako da so vsi potniki odleteli z voza. Pri tem si je občinski načelnik Ivan Kramarič iz Suhorja razbil črepijo ter je naslednji dan umrl, njegova žena Marija si je zlomila roko in nogo, voznik Radoš iz Hrasta je dobil notranje poškodbe v spodnjem telesu, posestniški sin Bravan si je pa zvinil roko.

— Smrtna kosa. Umrl je v št. Lipšu ob Krki g. Gregor Švikaršič, učitelj v pok. in posestnik, star 81 let. — Umrla je Ivana Sernc, oskrbnica ruske kočje. — V Cogeticinih je umrla posestnica Ana Sernec. — Oskrbniku grofice Brandis Mihaelu Kovačič je umrl na davici sinček Jožek. — V Argentini je umrl bivši izdajatelj celovških »Freie Stimmen« Albin Matschnig, star 77 let.

— Novi 18letniki. »Arbeiter - Zeitung« piše: Sedaj nabijajo razglas, ki pripravlja na prebiranje mladeničev, ki leta 1917. dopolnijo 18. leto. Po § 14. črnovojniške naredbe morejo namreč tiste, ki leta 1917. dopolnijo 18. leto, že 1. januarja 1917. poklicati na prebiranje. Kdaj da bo to prebiranje, še ni znano. V razglasu se pa naznanja, da so imeniki na Dunaj pristojnih leta 1898. rojenih mladeničev že gotovi in bodo od 3. do 10. novembra na magistratu razporeženi v vpogled. Kdor opazi kako nepravilnost, jo mora uradu naznati.

— Iz ruskega ujetništva se je oglašil praktikan Kranjske dežel. banke, g. Janko Grašek iz Kamnika, katerega so pogrešali domači že od 13. avgusta. — Iz ruskega ujetništva se je že parkrat oglašil poddesetnik, trg. sotrudnik iz Kranja, Franc Lavtizar, doma iz Verja. Piše iz Kamenke, da je zdrav, in sicer svojemu že pred letom umrlemu očetu. — Oglašil se je iz ruskega ujetništva enoletni prostovoljec Edo Fajdiga, piše da je zdrav, ujet je bil 28. julija.

— Iz ljudskošolske službe. Stalno je vpojojen radi boleznij nadučitelj v Metliki Valentin Burnik. — Za provizorično učiteljsko v Mirni peči je imenovana abs. učitelj. kandid. Gabriela Hladnik. — Suplirala bo in začasno vodila šolo v Oneku učitelj. suplentinja Berta Žejn, učitelj. suplentinja Angela Mandl pa v Šeflerjih.

Z vojaško patrono se je zopet poškodovale 14 let stari posestnikov sin Martin Finc iz Škofelje št. 20. Včeraj zvečer je dregel v patrono z žico, naka je eksplodirala ter mu težko poškodovala 3 prste na desni roki. Pripeljali so ga takoj v tuk. deželno bolnišnico.

Pri popoldanskem blagoslovu pri Sv. L. ob Soči.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Ceste mrgole tovrnih vojaških vozov, avtomobilov vseh vrst — tudi oni

zaznamovani z rdečimi križi — divjajo naprej in nazaj, v taboru hrešče harmonike čokatega Ogra in melanholično odmevajo glasovi tamburice bosanskega cigana:

»zaplakala stara majka Džaferbegova«

ali

»Bračo draga, kopajte mi raku, svaki baci name zemlje šaku,«

pesmica, katero so posvetili zvesti Bosanci manom rajnega Tineta Kanduča, kateri spi gori na Mengorah večno spalne.

Med tem vrvenjem pretresa topovski grom bojno polje. Druga za drugo padajo granate v Sv. L., kjer skoro nobena hiša ni več nepoškodovana, ampak vsaka priča, da leži Sv. L. v fronti in da so oni, ki so še ostali doma, pravi junaki, da je to ljudstvo slovenske krvi.

Ubogo ljudstvo!

Popoldanski nedeljski blagoslov v cerkvi. Da, par korakov za zakopi se vrši redna služba božja pri Sv. Lu. Cerkev in ljudstvo sta vsako minuto v največji nevarnosti, cerkev in ljudstvo, oba sta že izkusila ognjeni krst in izdajstvo Italijanov. Cerkev je ranjena, težko ranjena, Levi stranski oltar je razbit, v tleh pred njim jama, kamor je tresčila granata, orglje raztolčene, spovednice razsute, okna sesuta. Veliki oltar sv. L. je nepoškodovan. Junaške smrti za to cerkev, ljudstvo in domovino je umrl župnik F.

In prihajali so k blagoslovu trpin iz Sv. L., iz M. in M. in drugod, prihajale so žene z izrazi trpljenja na obrazu in prihajali so bledolčni otroci. Milo in nalahno so oglašali nabožna pesem tega ljudstva, vsa cerkev zadušeno, boječe in otožno peva, ranjena cerkev ječi. Pritajeno, a vendar zaupno peva ljudstvo: veruje v Pravičnost in Usmiljenje, veruje na odrešenje. Doma glad, napol porušena hiša, oče počiva na goliških tleh, gori na griču sovražnik, ki preti vsak čas razrušiti še zadnjo steno: ali niso to trpini in junaki? Njih stanovanja so podzemeljske kleti!

Zaupno plove pesem do Vsemogočnega: »Gospod, milost, milost!«

Ali zadušeni, pritajeni so ti glasovi... To je pesem ljudi, ki so vajeni robstva, ne upajo se glasno zapeti niti v cerkvi, kot bi bili prepričani, da smo Slovenci na potu vsem drugim narodom, da smo zato, da robujemo.

Tiha pesem umolkne, veter zaveje skozi razsuta cerkvena okna, zunaj se čuje drveči avtomobil, sliši se peketaenje konj, gori na hribu zagrmí top — zunaj divja vojska.

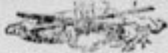
Duhovnik moli molitev za mir. Vse prisluškuje in moli v mislih za njim, vseh oči so prepričevalno obrnjene proti velikemu oltarju sv. L. Ljudstvo moli za vladarja, za domovino, za svojce...

In zopet otožna, nabožna pesem, da se človeku krči srce. Ali ni to ljudstvo zaslužilo boljših usod? Ali mu bo prinesel mir zaželjeno srečo in zasluženo pravico? Izkazali smo svojo zvestobo vladarju in domovini tako, da so morali našo hrabrost priznati tudi oni, katerim smo vedno bili in smo trn v peti. Gologory, Grodek, Dukla, Oslavje, Asiška planota, posejani z grobovi slovenskih junakov, pričajte in prosite za nas, da bomo po vojski tudi mi imeli prostora v naši ljubljani monarhiji, da našega naroda ne bodo zaničevali, da bo slovenskemu narodu domovina, za katero je prelil toliko krvi, tudi pravična mati.

Quidam.

Razne novice.

Prebivalci na Martu in svetovna vojska. Posnemaje angleška vojna poročila, je objavil znani angleški časnikar v »Daily Mail« poročilo na zemljo odposlanega zastopnika kralja Martovega tamonjski vladni v naslednji humoristični obliki: Prevzvišeno Veličanstvo Marta! Po dolgi, dvosedemdesetdnevni poti po zračnem prostoru smo srečno prišli na planet, ki mu pravijo Zemlja. Zdaj si dovoljujem poslati tole brežično poročilo. Pristali smo v deželi, ki se imenuje Anglija in smo v njenem glavnem mestu, Londonu. Tukajšnji ljudje niso nobeni veliki, pa tudi tako majhni kakor mrčes ne. Govore in pišejo s pomočjo istih pripomočkov kakor mi in njih govorice smo se hitro naučili. I njih vsakdanja hrana je za Marčane užitna in prebavna. Dasi se nam tu ne godi slabo, nas navdaja naše bivanje na zemlji le s silno žalostjo. Zakaj narod Britancev in narodi drugih kraljestev in dežel so v najbolj luti in najbolj grozni vojski med seboj. S tem se pojasnjuje tudi strah in trepet ob našem prihodu, ker je ljudstvo menilo, da je priletela neprijateljska zrakoplovna ladja. Prišli smo do prepričanja, da je ta angleški narod, med katerim se baš sedaj nahajamo, izpostavljen mnogim velikim ne-

Klanjajoč se božji previdnosti javljamo žalno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog oziroma dobri oče, gospod

Valentin Čemažar
zasebink

danes zjutraj ob 3. uri po daljši mučni bolezni v starosti 76 let po prejemu sv. zakramentov izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v ponedeljek, dané 30. t. m. pop. iz hiše žalosti Bleiweisova c. št. 20 na pokopališče k Sv. Krizu.

Blag mu bodi spomin!
Ljubljana, 28. okt. 1916.
Žalujoči ostali.

Razna poročila.

Splošna volilna pravica v Budimpešti.

Budimpešta, 27. oktobra. Mestno glavno zastopstvo je s 153 proti 40 glasovom sprejelo predlog Viljema Vazsonya, naj se prihodnje občinske volitve izvršijo na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice. Poslala se je vladi tozadevna resolucija.

Nova črnogorska prestolnica.

Črnogorski kralj Nikita se je preselil v Francijo v vilo v Neuilly-sur-Seine. To je veliko poslopje, ki ga je vzel v najem zdravnik Monin. Častno službo izvršuje 18 vojakov in dva častnika. V Neuilly-sur-Seine se je preselila tudi črnogorska vlada. Neuilly je znano izletno mesto pariško.

Polet čez Atlantski ocean.

Amsterdam, 27. oktobra. Kakor poroča »Nieuwe R. Courant« se bo v poletju 1917 pet letalcev potegovalo za nagrado 100.000 dolarjev, katero je ameriški aeroklub razpisal za prvi polet čez Atlantski ocean.

Hughes in nemški Američani.

Reuter javlja iz Newyorka: Ker očitajo demokrati kandidatu republikanov Hughsu, da bi rad pridobil glasove Nemcev, je rekel Hughes med svojim govorom v Brooklynu: »Ne želim, da bi kdo podpiral, kateremu je več kaka druga korist kakor korist Združenih držav in ki bi hotel narod podvreči tujemu vplivu.« Neprikrajšane hoče ohraniti ameriške pravice na morju in na suhem.

Slov. voj. narodne pesmi

za štiri glasove, 1915.

Fran Marolt, Ljubljana, K 1-50 in K 1-80. Solam, župniščem, društvom, vojakom itd. najtoplejšje priporočamo. — Najlepše darilo!

Kdor rabi stanovanje, lahko kupi takoj v Ljubljani na Dolenjski cesti št. 3, enonadstropno

Novo hišo

s 6 sobami in 4 kuhinjami z napeljšano vodo. Zraven je lep vrt s tekočo vodo. Kupcem daje pojasnila Anton Pelc v Ribnici ali v Ljubljani na Dolenjski cesti št. 62. 2517

Najcenejše

dežnike in

solnčnike

domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti slavnemu občinstvu in prečisti duhovščini

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana,

Pred škofijo 19. Prešernova ulica 4. Popravila točno in ceno.

Išče se k boljši družini v Krško na Dolenjskem pridna in krščanska

DEKLA

v srednjih letih, ki se razume na vsa hišna dela. Plača 20 do 24 kron mesečno. — Ponudbe sprejema upravištvo »Slovenca« pod št. 210—244.

KOBILE

zelo lepe, okoli 15 pesti visoke, po 3½ leta stare, pripuščene, dobre za tek in vožnjo, so naprodaj, ker nima blapca, pri L. MODIC v Novinici pri Rakezu. — Cena po dogovoru. 2543

Deželna zadruga izdelovalcev sodavode na Kranjskem.

daje na znanje, da se je sklenilo na izvanrednem občnem zboru dne 26. oktobra t. l. vsled podražanja vseh, v sodavičarsko stroko spadajočih stvari, primerno povišati izdelke sodavičarjev in sicer:

sifon na 16 din. in pokalice na 20 din. steklenica.

Konj

2 leti star se proda na Poljanski cesti št. 55. 2540

POZOR!

Pravi tržaški bičevniki vseh velikosti dobijo se le še samo pri tržki OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Martinova cesta 15. Razpošiljam na vse strani na debelo in 1542 na drobno.

Dojilja

želi mesta. — Naslov pove uprava lista pod št. 2541.

Čebula, zdrava, suha, jedilno blago K 68— za 100 kg; za 1000 kg 640 K.

Česenj, prima blago, kg. 4-80

Limone, zaboji po 300 in 360 kosov . . . 40—

zajamčeno zdravo blago . . . 42—

Kislo zelje, le v celih vagonih po dnevnih cenah.

Piškoči v kartonih po 70 kosov . . . 2-95

Piškoči, okrogli, v kartonih po 70 kosov, večji 4-90

Karamele v kartonih po 140 kosov . . . 3-60

Foniani, bombe, narezki, 140 kosov . . . 4-90

Rahati v kartonih po 140 kosov . . . 4-90

dobavlja na vse strani 2395

LEON EGERT, Gradec, Griesgasse št. 30.

Največja izbira krasnih, svežih in suhih

vencev, šopkov

vsakovrstnih aranžmajev se dobi najceneje edino v

cvetličnem salonu

Viktor Bajt,

Seienburgova ulica št. 6

2529 zraven glavne pošte.

Naznanilo!

Vsem cenjenim gg. lovcom in slavnemu občinstvu naznanjam, da sem pričel zopet pripraviti in galiti vse vrste ptic in živali, za kar se najtopleje priporočam.

V. HERFORT, preparator. — Ljubljana. Stan. Vrazov trg 1. — Sv. Petra nasip 71.

Absolventinja

trg. tečaja, želi primerne službe v mestu ali na deželi. — Pod šifro »Marljiva«.

Prodajalka

išče mesta v trgovini z mešanim blagom ali pa v manufakturni trgovini. — Naslov pove uprava lista pod št. 2535.

Prazne ureče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

2383

G. F. Jurásek

vglasevalec glasovirjev in irgo-ec glasbil

Ljubljana, Welfova ulica št. 12.

Zaloga ter izposojevalnica glasovirjev, pianin in harmonijev. Ugodna zamena in desetletno jamstvo. Spec. elni zavod za vglasevanje ter popravila vseh glasbil. Vglasevalec v »Glasbeni matici« ter v vseh slovenskih zavodih.

Ostanke sveč

iz cerkva kupi JOSIP CULOT, Trst, ul. Giulia 82 IV. Istotam se kupujejo tudi stare voblene preproge.

Dober

glasovir

rabljen, kupim takoj; biti mora v dobrem stanju. Ponudbe na L. REBOLJ v Kranju.

Baterije

in ovoje (hilze)

za električne žepne svet.

po najnižji ceni pri

K. A. KREGAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23,

Edina največja razpošiljalnica elektr. žepnih svetilk na Kranjskem.

Kaj delajo trapisti,

o tem lahko izveš v m. čni novi knjižnici:

„Brat Gabriel Giraud in njegova ustanova v Rajhenburgu.“

Dobiva se pri oo. trapistih v Rajhenburgu, v katoliški bukvarni v Ljubljani, pri J. Krajec nast. in Urban Horvat v Novem mestu in po vseh drugih knjižarnah. Broširana knjiga velja K 2-50 in v platno vezana K 3-50, po pošti pa pr. obeh po 20 din. več. — Te ne samo vseskozi zanimive in s primernimi podobami okrašene, ampak ravnotako podučne in zabavne knjižnice bi ne smelo manjkati v nobeni šolski in društveni knjižnici. Sežite tedaj po tej nenavadni knjižnici vsi Slovenci, vse šolske, farne in izobraževalne knjižnice ter knjižnice Marijinih družb itd.!

2297

Pravi čebelni vosek

v velikih in manjših količinah se kupuje.

Ponudbe z označbo množine in cene na upravo tega lista pod „Čebelni vosek“.

Nadželstvo deželne zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani naznanja, da je nje večletni član, gospod

Jakob Wildmann

brski mojster

dne 27. t. m. preminul.

Pogreb se vrši v nedeljo dne 29. oktobra 1916 ob 4 uri popoldne iz hiše smrti Breg št. 14 na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. oktobra 1916.

Nadželstvo.

Brez posebnega obvestila.

Neizmerne žalosti potrji naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretužno vest, da je naša izkrenoljubljena, dobra mati oziroma stara mati, sestra, tašča, teta in stara teta, gospa

Terezija Pavletič

zasebnica

dne 27. t. m. po kratki, mučni bolezni previdena s tolažili sv. vere v 88. letu svoje dobe bogu vdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v nedeljo dne 29. oktobra ob 2 uri popoldne iz mrtvašnice pri sv. Krištofu na pokopališču k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V LJUBLJANI, dne 28. oktobra 1916.

Žalujejoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Neizprosna smrt nam je ugrabila našo nenadomestljivo hčerko in ljubljeno sestrico

Ivanko Zakotnik

danes ponoči, po mukepolnem trpljenju, previdena s svetimi zakramenti, v 20. letu starosti,

Pogreb predrage se vrši v nedeljo dne 29. oktobra ob 4 uri popoldne iz Most št. 18 na pokopališču k Sv. Križu.

Moste pri Ljubljani, dne 27. oktobra 1916.

Helena Magister-Zakotnik,

Ignacij Magister,

očim.

mati.

Cirila, Minka,

sestrici.

Za OREHOVE ter javorove, esenove, češnjave in macesnove

HLODE

plačuje vedno najvišje cene in sprejema pismene ponudbe z navedbo množine lesa
PETER ANGELO,
žaga, Seebach pri Beljaku, poprej Ljubljana

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi
oljnate portrete na platno
izvršuje umetniško po vsaki fo-
tografiji

DAVORIN ROVŠEK

prvi fotografski in povečevalni zavod
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 34a.

Prodaj 50 hl zajamčeno pristnega

brinovca

ter kupim večjo množino lepih, zdravih

jabolk

Ponudbe pod »Dobra cena« na upr. Slovenca.

Piemenski

prasci

se prodajo pri Svinjarski družbi
Ljubljana Dunajska cesta 29. 2319

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
tvrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
ljubljanška industrija proklovih zamaškov.

Prvo kranjsko podjetje za umetno
steklarstvo in slikanje na steklo

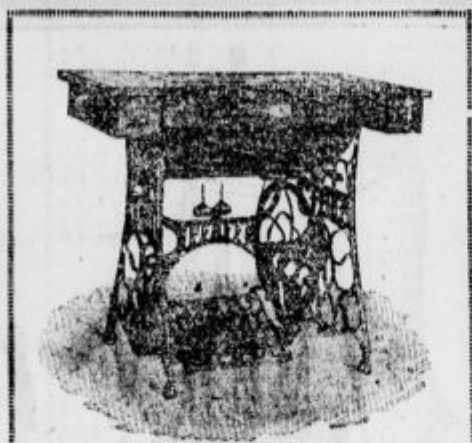
Augusta Agnola
Ljubljana

Dunajska cesta števil. 13
pri »Figovcu«

se priporoča slav cerkvenim
pred tolništvom kakor p. n.
občinstvu za solidno izvršitev
vsakov stnega umetnega ste-
klarstva in slikanja na steklo,
za stekla sivo v igralni in
navadni ornamenti, stavbe
ter portaino steklarstvo —
Za oga stekla tega in porcel-
stega blaga vsake vrste, sve-
tilik, zrcal, okvirov za podobe
itd. — Narisi in preračuni na
zahtevo zastoj. — Spričevala
mnogo dovršenih del na raz-
polago. 74

Najbolj priporočljivi so:

- Pfaff - brzošivalni stroji

10 letna pismena garancija.

Ki so najpopolnejši in najboljši na
svetovnem trgu

Posebno pripravljeni za umetno vezenje
(šitkanje) krpanje perila, nogavic i. t. d. o
čemur damo brezplačen pouk. Lahek in
tih krogičen tek; šivajo naprej in nazaj.

Solidne cene in ugodno odplačevanje.

Zaloga šivank za vse vrste šivalnih stro-
jev, olja in posameznih delov za stroje
in kolesa.

IGN. VOK

specijalna trgovina s šivalnimi stroji in
PUCH-kolesi.

Ljubljana Sodna ul. 7.

zraven sodne palače.

Orehov les v hlokih, Kostanjev les v polenih in hlokih kupim

vsako vagonsko množino po najvišji
dnevni ceni. **J. POGAČNIK**, Ljubljana,
Marije Terezije cesta 13.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživljenje in smrt, otroški dot. rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že no prvem letu: Stanje zavarovanj koncem
leta 1914. K 173.430.838 —
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48.752.227-76
V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje, veljavno za **vojno zavarovanje**,
naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastoj in
pošiljane pros. o. 1439

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.
Marije Terezije cesta št. 12.

A. Mildner-Jeva nasl.

P. Barborič

Ljubljana, Mestni trg št. 7.

priporoča bogato zalogo dunajskih
modelov, nakičenih in praznih
cvetic, peres, i. t. d.

klobukov

V žalnih klobukih vedno velika izbira.

Popravila hitro in ceno.

Najnižje cene.

Najboljša + nagrobna razsvetljava + Najcenejša

Nepregorljiva
asbestna
štedilna luč

„Carbone“

prekaša vse voščene in druge nočne in štedilne svečave in gori
vsakokrat ko je bila napolnjena s petrolejem 10 do 12 ur svetlo,
mirno in enakomerno. »CARBONE« traja, ako se jo uporablja
vsak dan, približno dve leti. Primerna je za gospodinjstvo, kot
nočna luč in za večno luč v cerkvah.

Cena brez stekla 50 vinarjev.

Dobiva se z zelenim, višnjevim, temno belim
in živordečim steklom, primerno nekaj dražje.

Edina zaloga pri

Preprodajalec p-pust.

Juliju Klein, Ljubljana

zaloga stekla in porcelana.

Bližajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. feb. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih izbornih srečk:

Kovih srečk Avstr. rdečega križa	300.000	in	500.000	kron
Turkih srečk	200.000	in	400.000	in 200.000 kron
3% zemljiških srečk iz l. 1880	90.000	in	90.000	frank.
3% zemljiških srečk iz l. 1889	60.000	in	100.000	kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:
3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3-75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju
nežrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite
z naročili!

Srečkovno zastopstvo 11, Ljubljana.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz
svoje. Zunanij
viagateljem so za poš-

4 3/4 %

ljanje denarja na razpo-
lago brezplačno polož-
nice poštne hranilnice

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let;
pa tudi izven odsekov proti poljubnim dogovorjenim odplačilom.
Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in
zavarovalni polici ali poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 kron.
Deležnikov je bilo koncem leta 1914 2228 s 18.493 deleži, ki repre-
zentujejo jamstvene glavnice za 6.432.270 kron.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Katan**, prelat in stol. kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

Bogumil Remec, ravnatel. slov. trg. šole
v Ljubljani.

Karo Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Clani: **Ivan Dolenc**, e. kr. profesor v Ljubljani; **Zajo Albin**, e. kr. rač. oficijal v Lju-
bljani. **Anton Arali**, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; **Dr. Marhar Alojzij**, gimn. vero-
učitelj v Ljubljani; **Dr. Jakob Monor**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **Dr. Fran Papež**,
odvetnik v Ljubljani; **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Sušnik**, e. kr. gi-
mnazijski profesor v Ljubljani; **Dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **Dr. Aleš**
Usenčnik, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbo**, e. kr. gimnazijski profesor v
Ljubljani; **Ignacij Zapotnik**, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržič**, e. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Clani: **Anton**
Gadoz, katehet v Ljubljani; **K. Gruber**, e. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, pro-
fesor v Ljubljani; **Avgustin Zajc**, e. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Brzojavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Sološna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 34 podružnic, **Vogel Marjin trg** — **Sv. Petra cesta**. Delniški kapital in rezerve 65.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog; na
hranilne knjižice brez rentnega danka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim
vedno ugodnim obrestovanjem — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupo-
vanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Sra-
njevanje in upravljanje (depot) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 15

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mes-
tih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodaja-
nje deviz, valut in tujih novcev. — Najmodarja varnih prenosov samoshrambe (safes) za
ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom
stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v banono stroko spada, obeh transakcijah vsaki dan brez acno. Stanje denarnih vlog na dan 31. decembra 1916: 138.215.420 —
31. decembra 1915 na knjižice in tekoči račun 268.243.476 —.

10 letna
garancija.Nad 5 milijonov
v rabi.Dober, zanesljiv, lep,
šivalni stroj

se dobi le pri:

Naslov za pisma:

Jos. Petelinc, Ljubljana

Sv. Petra nasip 7.

Josip Petelinc-u

tovarniška zaloga

„Sritzner in Afrana“

strojev v pripravi in luksuz opremah, barva lesa poljubna, vsi stroji vežejo (štikajo), krpajo perilo in nogavice ter šivajo naprej in nazaj. — Pouk v vezenju brezplačen v hiši. — Zalogo si vsak lahko ogleda ter posamezne sisteme strojev poskusi v trgovini v Ljubljani, sv. Petra nasip 7, blizu frančiškan. mostu, za vodo, levo, 3. hiša.

Štambilije

vseh vrst za urade,
društva, trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Ceniki tranko. 553 Ceniki iranko.

Pozor! Blago Pozor!

se vsaki dan podražuje!

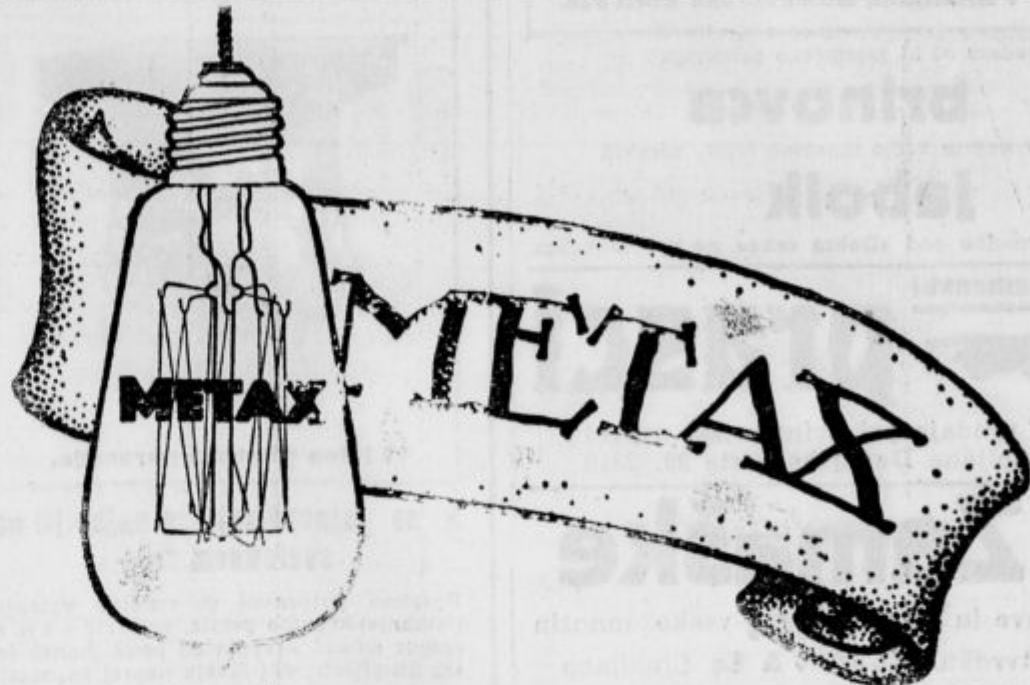
Prepričajte se,

da pri meni kupite najceneje: vsakovrstno perilo, čevlje in vse potrebščine za šivilje. Se po stari ceni: velika zaloga umetnih cvetlic, nagrobnih vencev s trakovi in napisom, dokler zaloga.

Kat. Widmayer

pri „Solneu“
za vodo.Prva tovarna ur JAN KONRAD,
c. in kr. dvor. založnik Brūk št. 1352 (Česko.)

Nikel ali jeklene ure na sidro K 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. — Vojno-spominske nikelo ali jeklene ure K 11, 12. — K 2 — armadne radij. ure iz niklja ali okra K 12. — Masivne srebrne rokopti remont, ure s sidrom K 19 — K 20. — Budilke, stenske in ure na stojalo v veliki izbiri po nizkih cenah. Štetno pismono jamstvo. Posilja po povzetju. Zamenja dovoljeno ali donar nazaj.

AMERIKANSKI
SLOVENEK

je prvi slovenski list v Ameriki. — Ustanov. leta 1891. — Stane 15 K letno. — Izhaja v torek in petek v lastnem domu.

1006 N. Chicago St., Joliet, Ill. USA.

Cenjenim rojakom in slavnim denarnim zavodom priporočamo svoj

BANČNI ODDELEK

za pošiljanje denarja na vse kraje in izvrševanje vseh tozadevnih bančnih poslov. —

Vse naše poslovanje je zajamčeno!

Ustanovljeno 1842. — Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Prodaja oljnatih barv, lakov, firneža, čopičev, barv za umetne in sobne slikarje, barv za zidovje, sploh vseh v najino stroko spadajočih predmetov v priznani najboljši kakovosti, pri točni in vestni postrežbi.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Ivan Gričar

Šelenburgova ulica št. 3.

Zaloga

izgotovljenih oblek

za

gospode in dečke

2135

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.